

පුණ්‍යානුමෝදනාව

www.buddhismforyou.org

සැලෙන ලොවෙහි ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් වීම.

ආර්ය උපෝසථය
සාධු සූත්‍රය

ආචාර්ය පූජනීය
මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ

ධර්මපුස්තකාලය

විහාරාධිපති ආචාර්ය පූජනීය මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ ඇතුළු සියළුම ස්වාමීන් වහන්සේලාට කෘතිය, මානසික, නිරෝගී බව හා උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ වේවායි ප්‍රාර්ථනා කිරීම.

ඩී.එන්. ප්‍රේමවර්ධන මහතාගේ අභාවප්‍රාප්ත දෙමව්පියන් වූ වඤ්ඤා ප්‍රේමවර්ධන මෂණියන් හා වන්දසේන ප්‍රේමවර්ධන පියාණන් දෙපළටත්, රොසලින් ප්‍රේමවර්ධන මිත්තණියටත්, ඊබට් සමරවික්‍රම පියාණන්ටත් උතුම් වූ නිර්වානයම සැලසේවායි පිං අනුමෝදන් කිරීම.

සුඡීවත්ව වෙසෙන අයිරා සමරවික්‍රම මෂණියන්ට නිදුක් නිරෝගී සුවයත්, උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ වේවායි ප්‍රාර්ථනා කිරීමත්, සදහම් මාවතේ ගමන් කරන ඔබ අප සැමදෙනාටම නිර්වානයේ සිත නිවීම පිණිසම මෙම ධර්ම ග්‍රන්ථය හේතු වේවායි ප්‍රාර්ථනා කරමු.

ඩී.එන්. ප්‍රේමවර්ධන මයා ඇතුළු
දූ දරු පිරිස

උතුරු තලංගම,
තලංගම.

මහා කරුණාවෙන් ලොව සැනසු සම්බුදු රදාණෝ

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

“ඒකපුත්තලෝ ලෝකේ උප්පජ්ජමානෝ උප්පජ්ජති බහුජන භිතාය බහුජන සුඛාය ලෝකානුකම්පාය, අත්ථාය භිතාය සුඛාය දේවමනුස්සානං, කතමේ ඒකපුත්තලෝ? තථාගතෝ අරහං සම්මා සම්බුද්ධෝති.”

මහණෙනි, එක් පුද්ගලයෙක් ලොව උපදනට සමත් වූයේ බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පාව පිණිස, දෙවි මිනිසුන්ට වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස උපන්නේ වෙයි. කවර එක් පුද්ගලයෙක්ද යත්? තථාගත අරහත් සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේය. ඒ අසිරිමත් උතුම් මනුෂ්‍ය රත්නය විසින් තම කරුණා ගුණය මතුකරමින් ලොවසුවපත් කළ අයුරු මෙම දේශනාවෙන් විස්තර කරන්නෙමි.

කරුණාවෙන් සිසිල් වූ හදවතක් ඇති ප්‍රඥාව නැමැති ආලෝකයෙන් ලෝකයෙහි මායාව නම් වූ සණාත්ධකාරය නැති කළා වූ ශ්‍රේෂ්ඨ මනුෂ්‍ය රත්නය වූයේ බුදුරජාණන් වහන්සේය. බෝධිසත්ව අවධියේ පටන් එතුමන්ගේ අභිලාෂය වූයේ තමනුත් යථාභූත ඥානය හෙවත් බුදුබව ලබා අන්යන්ටද එම නුවණ ලබාදීමය. තමන් මෙම දුකින් පිරි මෙම සසරින් එතෙරවී අන්යන්ද එමගින් එතරවීමට මග සැලැස්වීමය.

අප ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ, සාරාසංඛෙය්‍ය කල්ප ලක්ෂයකට පෙරාතුව සුමේධ නම් තාපසව දීපංකර බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් නියත විචරණ ලැබූහ. එනම් මතු මත්තෙහි තමන් වහන්සේ සෙයින්ම වතුරාර්ය සත්‍ය අවබෝධය තුළින් නිවීම ලබා අන්යන්ටද කෙලෙස් ගින්නෙන් ඒ නිවීම ලබාදෙන බවය. එතැන් පටන් බෝධිසත්ව උත්මන්ගේ කරුණා ගුණය ඉස්මතු විණි. දානය ආදී දස පාරමිතා සම්පූර්ණ කිරීමෙන් සිදුවන්නේ තමන් වහන්සේ සැනසී අන් සත්ත්වයන්ටද කායික වූත් මානසික වූත් සුවයක් ලබාදීමය. කරුණා ගුණයෙන් තොරව කෙසේ නම් තම ශරීරයේ ඇස්, මස්, හිස්, ලේ ආදිය පරිත්‍යාග කරන්නේද? කාරුණික ගුණයෙන් තොරවූ සිතකින් කෙසේ නම් රට රාජ්‍ය හා අඹු දරුවන් අත්හරින්නටද? මහා කරුණා ගුණයෙන් තොරව නම් තමන්ගේ අන් පා කපා හිරිහැර කරන අයට පවා මෙමඳුණි කරන්නේද?

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ තමන් වහන්සේගේ අසිරිමත් වූ බුදු සිරිතෙන්ම කරුණා ගුණය විදහා දැක්වූහ. සාමාන්‍ය මනුෂ්‍යයන් අතර ඉපිද, සාමාන්‍ය මනුෂ්‍යයන් ගන්නා ආහාර පානම තම කුසට ගෙන සාමාන්‍ය මනුෂ්‍යයන් ශරීරය සිතලෙන්, උෂ්ණයෙන් හා විලි බියෙන් ආරක්ෂා කර ගැනීමට ගැනෙන වස්තූ වලින්ම තමන් වහන්සේද බුදු සිරුරද වසා ගත්හ. මෙලොව උපන් මනුෂ්‍යයෙකුට අනුගමනය කළ නොහැකි කිසිවෙකුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා නොකළහ. එපමණක්ද නොව, බෝධිසත්ව අවධියේ පටන් සසර කතරේ ගමන් කරමින් දුක පිළිබඳව මනාවූත් විශ්මිත වූත් අවබෝධයක් ලැබූහ. තමන්ම තමන්ගේ ජීවිතයෙන් අත්දැකීම් ලබා අකුසලය ඉවත් කොට යහපත් ප්‍රතිඵලම ලබන මාර්ගයම මනුෂ්‍යයන් ප්‍රමුඛ අන් සත්ත්වයන්ටද පෙන්වා දුන්හ. පාරමී පුරන සමයේ පවා තමන් ලැබූ කිසිදු දුක්ඛ දෝමනස්සයක් අන් අය ලැබීමෙන් වළක්වාලීමට උත්සාහ ගත්හ. කරුණාබර මැණියන්දැ කෙනෙක් හා ගුණබර පියාණන් දැ කෙනෙක් තමන් ලැබූ කටුක අත්දැකීම් තම දරුවන් ලබනවා දැකීමට අකමැතිවනවා මෙන්ම තථාගතයන් වහන්සේද සසරේ කටුක අත්දැකීම් අන් සත්ත්වයන් ලබනවා දැකීමට අකමැති වූහ. අකුසල් අත්හරින්න. අකුසල් නිසා බොහෝ හයානක වූ කුරිරු දුක්වලට පත්වෙනවා. අකුසල් අත්හරින්නට බැරිනම් එසේ කරන්නට යැයි මම කිසිවෙකුත් අනුශාසනා කරන්නේ නැහැ. කුසල් මග යන්න. කුසල් කිරීම සැප පිණිස හේතු වෙනවා. කුසල් කරන්නට බැරි නම් කරන්නට යැයි මම කිසිවෙකුත් අනුශාසනා කරන්නේ නැහැ. මෙය ප්‍රමාද වීමට කාලයක් හෝ වේලාවක් නොවේ. ඉපදීම ඇතිවන ජරාව හෙවත් දිරිම, ලෙඩදුක්, මරණය මුල්කොට ගත් අප්‍රමාණ දුක් මහා පර්වත මෙන් වේගයෙන් අප දෙසට පෙරලී එනවා. ඒවායින් බේරෙන්නට යැයි පැන දිවීමට අපට හැකියාවක් නැහැ. ශක්තියක්ද නැහැ. රාග, දෝෂ, මෝහ ආදී කෙලෙස් ඉවත්කොට දුක් ලැබෙන මාර්ගය නැති කිරීම පමණයි අපට කළ හැකිව පවතින්නේ. ඉක්මන් කරන්න. තථාගතයන් වහන්සේලා මාර්ගය පෙන්වා දෙන්නෝම වෙති. ඔබ කිසිවෙකුත් ඇදගෙන යාමට නොහැකිය. තමා විසින්ම මේ මාර්ගය අනුගමනය කළ යුතුය. “බේමෝ මග්ගෝ සෝචන්ථිකෝ, පීති ගමහිඤ්ජිති” එම මාර්ගය ජරා, ව්‍යාධි, මරණ නම් වූ බිය වලින් තොර සුව ගෙන දෙන නිරාමිස ප්‍රීතිය ගෙන දෙන මාර්ගයකි. සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ මහා කරුණාව මුල්කොට ගෙන ලෝක සත්ත්වයා වෙනුවෙන් කරන ලද අනුශාසනයෙන් බිඳකි ඒ මතුකොට පෙන්වූයේ.

සම්මා සම්බුද්ධත්වය අවබෝධ කරගත් බුදු උතුමෝ පන්සාලිස් වසක් මුළුල්ලෙහි ලෝක සත්ත්වයා අපමණ සදාකතක සේවයක් සිදු කළේ මහා

කරුණා ගුණය නිසාවෙනි. සෑම දිනකම කාල සටහන ආරම්භ වූයේ මහා කරුණා සමාපත්තියට සමවැදී දුකින් පෙළෙන හදවත් සොයා වැඩම කිරීමට මග සෙවීමෙනි. ගිහි කළ තම එකම පුතු කුඩා රාහුල කුමරුන්ට සෙයින්ම බුද්ධත්වය ලැබූ පසු දුකින් පෙළුණු සුනීත, සෝපාක, රජ්ජුමාලා, පටාචාරා, කිසාගෝතමී අපමණ පිරිස් වලට සිත් සනහා පිහිට වූහ. කුඩා දරුවෙක් යැයි පැත්තකට නොදමා පා ගමනින් වැඩම කොට බැඳ තිබූ මළ මිනියෙන් ඉවත් කොට පුංචි චිත්ත සන්තානයට දහම් පද ඇසෙන්නට සලස්වා ඒ සිත සැනසූහ. සමාජය විසින් කොන් කරන ලද සුනීතගේ සිත අමා සද්ධර්මයෙන් සැනසීමට, සුනීතගේ පහත් යැයි නම් කළ ගුද කුලය තථාගතයන් වහන්සේට බාධාවක් නොවීය. දිවි නසා ගන්නට සුදානම් වූ රජ්ජුමාලාවන්ට බුදුරජුන් පිහිට නොවූයේ නම් මෙලොව පමණක් ම නොව සසර ගමනද දුකින් පිරී තව තවත් දීර්ඝ වන්නට ඉඩ තිබුණි. “මගේ” යි වරදවා සිතින් අල්ලා ගත් මුළු “ආදර” ලෝකයම තම හිස මතම කඩාගෙන වැටෙන විට සිහි විකල් වූ පටාචාරවන්ට සාමාන්‍ය ලෝකයා ගල්මුල් ගසා එළවා දූමුහ. රිදුණු හා බිදුණු සිතක ඇතිවන වේදනාව තමන්ට ගලපා සිතන්නට තරම් වර්තමානයේ යම් තැනක මෙන්ම එදා ද සාමාන්‍ය මනුෂ්‍යයන්ට ඕනෑකමක් නොවූහ. “පිස්සියේ”, “පිස්සියේ” යි ගල් මුල් ගසා එළවා දූමුහ. කාගෙන්දෝ හෝ මග පෙන්වීමකින් බුදුරජුන් වෙතට පැමිණි පටාචාරවන්ට තථාගතයන් වහන්සේගේ ශ්‍රී මුඛයෙන් පිටවුණු “නැගණියේ” යි නම් වූ වදන විරහ වේදනාවෙන් ගිණිගත් අසරණ පටාචාරවන්ගේ හදවතට අමා වැස්සක් විය. ඇය සුවපත් විය. ගුණබර අම්මා කෙනෙක් නම් දරුවෙකුගේ විශේෂ කෙසේ නම් දරන්නද? බෙහෙවින්ම පිපෙන්නට නෙත් අයාගෙන සිටින මලක් බදු කුඩා සුරතල් දරුවෙකුගේ හද ගැස්ම නැවතීම අම්මා කෙනෙකුට වාචා නොදෙන්නෙකි. මළ කුඩා පුතුවේ නිසල සිරුර කරපින්තාගෙන කිසාගෝතමීගේ විලාප දෙමින් තම දරුවා සුවපත් කරන්නට යැයි බෙහෙත් සොයා යෑම හද කකියවන්නකි. “නුඹට පිස්සු, නුඹේ දරුවා මැරීලා පිස්සු ගැහැණියේ” යි නපුරු මිනිසුන් කැගසද්දී බුදුරජු මහ කරුණාවෙන් පිරි මනෝ වෛද්‍යවරයෙක් වූහ. දරු දුක විඳ දරාගැනීමට අපහසු වූ මේ අසරණ සිතට එකවිටම යථාර්ථය අවබෝධ කරන්නට යෑම තවත් සිත් රිදීමක් බව දුටු බුදු පියාණෝ සිත සුවපත් කරන්නට නොමළ ගෙයකින් අබ ඇට මිටක් සොයා එන්නට යැයි ඉල්ලූහ. අබ සොයා ගිය පටාචාරවන්ට කිසිවකුත් නොමළ ගෙයක් සොයා ගන්නට නොහැකි වූහ. මරණය, ළමා, තරුණ, මහළු ඕනෑම වයසකදී පැමිණිය හැකි බව ඇයට අවබෝධ විය. සිතින් බැඳෙන ආශා බැමි හැඬීමට, ගැලපීමට ශෝකයන්ට මුල බව ඇයට වැටහිණි. සිත බදින බැමි ලිහා දමන මග සොයා ඇය බුදුරජුන් වෙතට පැමිණියා.

අසරණ තිස්ස ස්වාමීන් වහන්සේගේ ලේ, සැරව වැගිරෙන ගෙඩි වලින් යුතු සිරුර නිසා පුතිගත්ත තිස්ස නම් විය. දායකයන් හා ශිෂ්‍යයන් විසින් අත්හැර දමන ලද පුතිගත්ත තිස්ස තෙරුණුවන් සොයා බුදුපියාණෝ මහ කරුණාවෙන් වැඩම කළහ. තම දැකීන් ශරීරය පිරිසිදු කොට, ආනන්ද තෙරුන් හා එකතුව උණු පැනින් ගිලන් වූ සිරුර නහවා ගත ගිලන් වූවත් ගිලන් නොවූ සිතට සදහම් පද දේශනා කළහ. “මේ ශරීරය කුඩුව අනිත්‍යයි. කෙදිනක හෝ මහ පොළොවෙහි පස් යට කරන්නේය. මේ ශරීරයෙන් විඤ්ඤාණය ඉවත්ව ගිය කල්හි වැඩකට ගැනීමට නොහැකි වූ දර කැබැල්ලක් තරමට පත් වන්නේය.” සමාජය විසින් ඇති කොට බෙදාගත් නොයෙක් දැ නිසා මානයට පත්ව මනුෂ්‍යත්වය පවා අමතක වන බොහෝ සිත් වලට මෙම දහම් පද පෙළ ජීවිතයේ සත්‍ය ස්වභාවය අවබෝධ කරවීමකි. ගිලනුන්ට උපස්ථාන කිරීමේ උතුම් බව පෙන්වා දුන් තථාගතයන් වහන්සේ “යම් කෙනෙක් ගිලනුන්ට උපස්ථාන කරන්නේ නම් හේ තමන් වහන්සේට කරන උපස්ථානයකැයි” වදාළහ. හැබැ මිනිස්කමේ උදාරතර ප්‍රකාශයකි.

බුදුරජාණන් වහන්සේට නින්දා අපහාස කළ දේවදත්ත තෙර, මාගන්දියා, සුප්පබුද්ධ රජතුමා, අක්කෝස භාරද්වාජ ආදී කිසිවෙකුටත් බුදුරජුන්ගේ මහා කරුණා ගුණයෙහි වෙනසක් නොවීය. දේවදත්ත තෙරුන් තමන් වහන්සේට ගල් පෙරලීමට සුදානම් වන බව දුටු බුදුපියාණෝ වදාළේ “දේවදත්ත අකුසල් කර නොගන්න” යනුවෙනි. පසුකාලීන ලෝකයා, දේවදත්ත තෙරුන් බුදුරජුන්ට වෛර කරන්නෙකියි හැඳින්වූවද, බුදුරදහු කිසිවිටෙකත් අමානප වචනයකින් දේවදත්ත තෙරුන් හැඳින්වූයේ නැත.

යොදුන් ගණන් පා ගමනින් වැඩම කොට, ගිරිහෙල් තරණය කොට, ගල් ගුහාවල හා ගස් යට සැතපී යම් කළ මාස ගණන් ආහාර නොලැබ පීඩාවන්ට ලක්ව සියලු ලෝ වැසියන් කෙරෙහි මහා කරුණාවෙන් පිහිට වූහ. ජීවිතයේ අවසාන කාල පරිච්ඡේදයේදී පවා, වාපාල වෛතාස ස්ථානයේ සිට කුසිනාරාව වෙතට වැඩම කරන්නේ ලෝකයාට ධර්මය අවබෝධ කරවීමට උත්සාහ කළහ. බුදු සිරුරෙහි පවා අනිත්‍ය ස්වභාවය මතුකොට පෙන්වා සසරෙහි ඇති භයානක බව පෙන්වා සිත දමනය කොට කුසල් පිරීමට මගපෙන්වූහ. “තමා තමාට පහතක්, පිරිසරණක් වී අන්‍යන්ටද ආලෝකයක් හා පිහිට වන ලෙස” අනුශාසනා කළහ. අපහසුවෙන් ලැබූ මනුෂ්‍ය ජීවිතයට සැබෑ තේරුම මින් නොවැටහේද? අවසාන මොහොතේදී පවා, ධර්මය පිළිබඳව යම් සැකයක් හෝ ගැටළුවක් පවතින්නේ නම් තමන් වහන්සේගෙන් අසන

ලෙස මතක් කළහ. බුදුරදුන් කෙරෙහි ගෞරවයෙන් නොඅසන්නේ නම් යහළුවෙක් ලවා හෝ අසන ලෙස ආරාධනා කළහ.

තුන් ලොවක් සැනසූ, වර්තමානය දක්වාම රටක්, ජාතියක්, පෙනුමක්, භාෂාවක් නොතකා දුකින් පෙළෙන හදවත් සුවපත් කරන විශ්වය පවත්නා පුරා “බුද්ධ” නම් හඬ ඇසූ පමණකින්ම සිත් සැනහෙන ඒ අසිරිමත් මහා කාරුණික බුදු සිරිත ලොවට ම සැනසුමකි.

ලාභිභූතවෘත්තිය

මෙයට,
කාරුණික වූ
මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ

“ප්‍රඥා ප්‍රභා”
සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුන
පන්තිපිටිය පාර
බත්තරමුල්ල.

**සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුන
පන්තිපිටිය පාර,
බත්තරමුල්ල.**

2012 වෙසක් මස 05 වන පසළොස්වක පොහෝ දින

මුද්‍රණය
පියසිරි මුද්‍රණාලය සහ සමාගම
අංක 469, අතුරුගිරිය පාර, මාලබේ.
ටෙලි/ෆැක්ස් : 011-2561551

ආර්ය උපෝසථය

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

පාණං න භානෙ න චදින්තමාදියෙ
මුසා න භාසෙ න ච මජ්ජපො සියා
අබුන්මචරියා චිරමෙය්‍ය මෙථුනා
රත්තිං න භුඤ්ජෙය්‍ය විකාල භෝජනං

මාලානං ධාරෙ න ච ගන්ධමාවරෙ
මඤ්චෙ ජමායං ච සයෙට්ඨ සන්ථනෙ
එතං හි අට්ඨංගිකමාහු පොසථං
බුද්ධෙන දුක්ඛන්තගුණා පකාසිතං

කාරුණික වූ පින්වතුහි

පින්වත් ඔබ හැම දෙනාටම මේ පැමිණි සදහම් ගමනෙහි හැම සැනසිල්ලක් ම වේවා! යි ස්වාමීන් වහන්සේ මහත් වූ කරුණාවෙන් පළමුකොට ම අධිෂ්ඨාන කරන්න කැමතියි.

පරමාර්ථ ධර්මය මුල් කරගෙන අපේ ගමන් මාර්ගයට එකතුවක් ඇතිකර ගැනීමට බලාපොරොත්තු වෙනුයි, ඉහත සදහන් ගාථා රත්නය ආශ්‍රයෙන් මෙම කරුණු පැහැදිලි කරන්නට බලාපොරොත්තු වන්නේ. ඊට අමතරව උපෝසථ දිනයන් හි අපේ පැවැත්මට එනම් උපෝසථ මාර්ගයන්ට ඉතාම හුරු පුරුදුයි. උත්සාහ දරන්නේ වඩා ගැඹුරු අවබෝධයකින් යුක්තව මේ සිත එයටම පුරුදු කිරීමේ අවස්ථාව සලසා ගන්නයි.

“පරපණා නොනසන්නේය. සොරකමට යමක් නොගන්නේය. මුසාවාද නොකියන්නේය. මත්වතුර බොන්නෙක් නොවන්නේය. අබුන්මචරියාවෙන් යුතුව මෙමථුනයෙන් වළකින්නේය. රාත්‍රී භෝජනය සහ විකාල භෝජනය අනුභව නොකරන්නේය.

මෙතනදී විශේෂයෙන් වචන දෙකක් යොදලා තිබෙනවා. “රත්තිං න භුඤ්ජෙය්‍ය විකාල භෝජනං”. මෙහිදී විකාල භෝජනය, විශේෂයෙන්ම රාත්‍රී භෝජනයෙන් වළකින්නේය යන අදහස එහි මතු කරනවා.

මල්දම් නොදරන්නේය. සුවද නොතවර ගන්නේය. ඇඳෙහි ද බිම ද ඇතිරියෙහි ද සයනය කරන්නේය. දුක් ඉක්මවා ගිය බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් වදාළ මෙයට උපෝසථ අෂ්ඨාංග යයි කියන ලදහ.

පින්වතුනේ, ඉහත සදහන් කරනු ලැබුවේ අංගුත්තර නිකායේ ‘තික’ නිපාතයේ මහා වගගයේ සඳහන් ගාථා රත්නයන් දෙකකි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් අනුමත කොට වදාළ ආයඪී උපෝසථය යනු කුමක්දැයි මෙහි මැනවින් විස්තර කරනවා.

දූන් ඔබයි, මමයි අද දවසේ මෙහි ගතකරන්නේ උපෝසථයක්. ස්වාමීන් වහන්සේලාටත් උපෝසථ දිනය වැදගත් වෙනවා. ඒ ආරක්‍ෂා කරන්නා වූ ශීලය නැවත නැවතත් මෙනෙහි කිරීමෙනුයි. උපසම්පදා ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් නම් උන්වහන්සේලා සමාදන් ව සිටින දෙසිය විසිහතරක් වූ ප්‍රාතිමෝක්‍ෂ සංවර සීලයෙන් යුක්තව, සතර සංවර ශීලය ලෙස නැවතත් කොටස් වලට බෙදා ගෙන එහි නැවත සිහිපත් කරනවා. උපෝසථ දිනයෙහි විශේෂයෙන්ම උන්වහන්සේලා ඒ උපෝසථය පවත්වනවා යයි අදහස් කරන්නේ ඒ සතර සංවර ශීලය මෙනෙහි කිරීමයි. මෙහි ප්‍රධාන වශයෙන් විනය නීති දෙසිය විසි හතක් (227) වූ ප්‍රාතිමෝක්‍ෂ සංවර ශීලය කැඩුණා නම් එය සකස් කරගැනීමට ඒවාට ක්‍රම තිබෙනවා. පාරාජිකාවක් නම් නොව අනිකුත් අවස්ථාවන් හිදී නිවැරදි කර ගැනීමට අවස්ථා තිබෙනවා. ඒ සීලය මැනවින් රකින බව මෙනෙහි කරන බව, උපෝසථ දිනයේ නැවතත් අධිෂ්ඨාන කරගන්නටයි උන්වහන්සේලා උපෝසථය පවත්වන්නේ.

පින්වත් ඔබ හැම දෙනා ගෘහස්ථ ජීවිතයේදී පඤ්ච ශීලයෙන් ඔබ්බට ගමන් කරමින්, උපෝසථ දවසෙහි උපෝසථ අෂ්ඨාංග ශීලය, නවාංග ශීලය හෝ දස ශීලයේ පිහිටා කටයුතු කරනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් අනුමත කොට වදාළ, පැහැදිලි කොට වදාළ උපෝසථය යනු කුමක්දැයි මෙහි විස්තර කරනවා.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර පූජාරාමයේ වැඩ වාසය කරනවා. එක් පොහෝ දිනක, 'විශාඛා' නම් වූ මිඟර මාකාව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතට පැමිණ වන්දනා කොට එකත්පසෙක හිඳගත්තා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදාරනවා.

විශාඛාවෙනි, මේ මධ්‍යන්තයෙහි ඔබ කොහි සිට එන්නීද?

ස්වාමීනි, මම පෙහෙවස් ඇතිව උපවාසව සිටිමි. (උපෝසථං උපවසාමි.)

විශාඛාවෙනි, මේ පෙහෙවස් ආකාර තුනකි. ඒ කවර තුනක්ද?

විශාඛාව සඳහන් කරනවා, මම පෙහෙවස් ඇතිව උපවාසව සිටින්නේ කුමක්ද දැන් උපවාස කරන්නේ? අර සිල්පද අටෙන් ඔබත් උපවාස කරන්නේ එයයි.

- එනම් :-
- ★ ප්‍රාණසාකය නොකරමි.
- ★ සොරකම් නොකරමි.
- ★ ඉඤ්ජියයන් පිනවීම නම් වූ මෙමථුන සේවනයෙන් (අබ්‍රහ්මචරියාවෙන්) වැළකී සිටිමි.
- ★ බොරු නොකියමි.
- ★ මදයට, පමාවට හේතුවන රහමෙර පානයෙන් වළකිමි.
- ★ නොකල්හි ආහාර ගැනීමෙන් වළකිමි.
- ★ නැටුම්, ගැයුම්, වැයුම් ආදී විසූක දස්සනයෙන් හා මල් නොදරමි, සුවඳ විලවුන් නොගල්වමි, ශරීරය අලංකාර නොකරමි මම වැළකෙමි.
- ★ උස් අසුන්, මහ අසුන් පරිහරණයෙන් වළකිමි.

මේ කරුණු තමා උපවාසය යයි කියන්නේ. එහෙත් මේ ආයඪී උපෝසථය (උපවාසය) සිදු කරන්නේ යහපත් වූ අරමුණක් වෙනුවෙන්. මේ යහපත් අරමුණෙහි කෙළවර අත්හැරීම පිණිසයි. මේ උපවාසය නිසා පස් පව් දස අකුසල් වලින් බැහැර වීමට අවස්ථාව තිබෙනවා. ඒ වෙනුවෙනුයි මේ උපවාසය කරන්නේ. මේ උපවාසය නිසා රාග, දෝෂ, මෝහ ආදී කෙලෙස් අඩුකර ගන්න, නැති කර ගන්න, බැහැර කර ගන්න අවස්ථාවක් සලසා ගන්නවා. මේ උපවාසය නිසා අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්‍ෂණ ධර්මය තේරුම් ගන්න අවස්ථාවක් සලසා ගන්නවා. ඒ වගේම මෙ උපවාසය නිසා නිවන පිණිස අවස්ථාව සලසා ගන්නවා.

සාමාන්‍ය ලෝකයා පවසන උපවාසය එය හේතුවක් නොවන්න පුළුවනි. සාමාන්‍ය ලෝකයා හිතන, සිදු කරන උපවාස, රාගය පිණිස අල්ලා ගැනීම පිණිස සිදු කරන උපවාසයි. මේවා දෙන්න. දෙනකම් මම නොකා ඉන්නවා. ඒ අල්ලා ගන්න කරන උපවාසයක්. "මේක මගෙන් අනහැරුණා. එය ගන්න කල් උපවාස කරනවා." ඒ සිදු කරන්නේ අල්ලා ගන්න කරන උපවාසයක්. එතන පස් පව්, දස අකුසල් සිදු වෙන්න පුළුවනි. රාග, දෝෂ, මෝහ ඇතිවෙනවා. අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්‍ෂණ ධර්මය බැහැර වෙනවා. "මේ දේ මට අයිතියි, මට දුන්නේ නැතිනම් මම ජීවිතය නැති වෙනතෙක් මෙතන සිටිනවා." එවිට අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්‍ෂණ ස්වභාවයෙනුත් බැහැර වෙනවා.

එසේ නම් මේ ධර්මයෙහි හඳුන්වන උපවාසය "ආයඪී උපවාසයයි." ඇලීමට, ගැටීමට, මූලාවට හේතුවන උපවාසයක් නොව අත්හැරීම (නිබ්බදාය) පිණිසයි. නිබ්බදාව යනු සසර ගමනෙහි කලකිරීම හෙවත් සංවේගය පිණිසයි. විරාගය (නොඇලීම) පිණිසයි. නිරෝධය පිණිසයි. එනම් අත්හැරීම, හැනවීම, අවබෝධයෙන් දුක්ම පිණිසයි. උපසමාය (රාග, දෝෂ, මෝහ යන කෙලෙස් සමනය) පිණිසයි. සම්බෝධය (චතුරායඪී සහය ධර්මය අවබෝධය) පිණිසයි. නිබ්බාණය (නිවන් පිණිසයි).

ඒ වෙනුවෙනුයි මේ උපවාස කරන්නේ. එතකොට මෙය ආයඪී උපවාසයක්. උපෝසථ දිනයේදී අපි උපවාසයක යෙදීලා සිටිනවා. ඒ ඇලීම, ගැටීම, මූලාව බැහැර කිරීම වෙනුවෙනුයි. රාග, දෝෂ, මෝහ බැහැර කිරීම වෙනුවෙනුයි, උපෝසථ දිනයේ උපවාසය සිදු කරන්නේ.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ, ඒ උපෝසථ හෙවත් පෙහෙවස් ආකාර තුනක් පැහැදිලි කරනවා.

- ★ ගෝපාලක උපෝසථය
- ★ නිගණ්ඨ උපෝසථය
- ★ ආයඪී උපෝසථය

විශාඛාවෙනි, ගෝපාලක උපෝසථය යනු කුමක්ද? "විශාඛාවෙනි, යම් පරිදි ගොපල්ලා සවස් කාලයේදී ගවයන් අයිති කරුට ගවයන් බාර දී මෙසේ සලකා බලයි. "අද ගවයෝ අසවල්, අසවල් තැන තණ කැහ. අසවල් අසවල් තැන පැන් බිව්වෝය. හෙට දවසේ අසවල් තැන කන්නාහ. පැන් බොන්නාහ."

එමෙන්ම, යම් කෙනෙක් පෙහෙවස් සමාදන් වූයේ මෙසේ සිතයි. අද මේ දේවල් කැවෙමි. මේ දේවල් අනුභව කළෙමි. මේ පුද්ගලයා ලෝභ සහගත සිතින් දවස ගත කරයි. මෙය ගෝපාලකපොසට්ඨය (ගොපඵ පෙහෙවස) නම් වෙයි. මෙම උපෝසථය මහත්ඵල නොවෙයි. මහානිශංස නොවෙයි. බැබළුණේ නොවෙයි. මහා පැතිරීමක් ද නොවෙයි. මේ සූත්‍ර දේශනාවේ ඇති අදහසයි.

කුමක්ද, මේ ගෝපාලක උපෝසථය යයි සඳහන් කරන්නේ ?

ගොපල්ලා සිතනවා, සවස් වන විට ගවයන් අයිති කෙනාට භාරදීලා, අද ගවයන් ගෙන ගියේ, මේ මේ තැන්වල් මේ මේ තැන්වල තමයි තණ කැවේ. අසවල්, අසවල් තැනින් තමයි වතුර බිච්චේ. හෙට දවසේ අසවල්, අසවල් තැනට තණ කවන්න රැගෙන යනවා. පැන් බොන්නත් අසවල් තැන් වලින් පුළුවනි.

ඒ වගේ යම් කෙනෙක් පෙහෙවස් සමාදන් වී සවස් වන විට මෙලෙස සිතනවා. දැන් ශීලය අවසන් කරන්නට ලැබයි. අර අයිතිකරුට ගොපල්ලා හරක් බාර දෙනවා වාගේ. ශීලයත්, ශීලය තිබෙන තැනට බාර දෙන්න හදනවා වගේ, දැන් මම පන්සිල් සමාදන් වෙනවා. නැතිනම් අටසිල් වලින් බැහැර වෙනවා. අද දවසේ මම ආහාරයට ගත්තේ මේ දේවල්. අද දවසේ මේව තමයි මට ලැබුණේ. එතරම් රස තිබුණේ නැහැ. එසේ නැතිනම් අද නම් බොහොම හොඳට තිබුණා. මේ විදියට නොයෙක්, නොයෙක් ආකාරයෙන් කළ, කී දේවල්, ලැබුණු දේ පිලිබඳව සිහිපත් කරනවා. එසේ සිහිපත් කිරීමෙන්. මේ පුද්ගලයා ලෝභ සහගත සිතින් දවස ගත කර, ලෝභ සහගත සිතින් දවස අවසන් කරනවා. ගෝපාලක උපෝසථය යයි සඳහන් කළේ එයමයි.

මේ නිසා යම් කෙනෙක් සීලය කෙරෙහි මනාව ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා ඥාණය පිහිටුවා ගෙන කටයුතු කළා සේම අවසන් වන හැම මොහොතක් පාසාම සිහිපත් කළ යුත්තේ විරාගී මනසකින්. එසේ නැත්නම් ත්‍රිලක්‍ෂණ ධර්මය මතුකර ගෙනමයි. ආහාරයට ගත් දෙයක් පමණක් නොවෙයි, ඉන්ද්‍රියයන්ට ආරම්භණය වූ කිසිදු අරමුණක් කෙරෙහි ඇලීමකින්, ගැටීමකින් මුලාවකින් ඒවා මෙතෙහි කරන්න හිතුවොත්, මෙතෙහි වුණොත්, නිබ්බිදාය, විරාගය, නිරෝධාය ඔස්සේ ධර්මය දක්වූ අදහස් මතු කරගෙන, නොඇලීම දියුණු කරගෙන, ඒ වගේම මුලාවට පත් නොවී (නුමුලාවට පත් වී) ප්‍රඥාවබෝධයට පත්වීම, මෙහිදී සඳහන් කරන්නේ එය සමාධිය හෙවත් ප්‍රඥා සමාධිය යනුවෙනුයි. මෙන්න මේ අවසථාවට පැමිණෙනවා යන අදහසයි ඒ සිහිපත්

කළේ. ඒ ඇලෙන, ගැටෙන අවසථාව සිහිපත් කිරීමක් නොවේ. එසේ සිහිපත් වෙනවා නම්, හැම මොහොතක් පාසාම දහවල් වන විට, උදේ සිදුවූ දේවල් මෙතෙහි කරනවා. (අතීතය) නමුත් ඒ දේවල් අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්‍ෂණ ධර්මයන් ඔස්සේ නිබ්බිදාය, විරාගය, නිරෝධාය පිණිස නොවේ. (හ නිබ්බිදාය, හ විරාගය, හ නිරෝධාය) එය සංවේදනය පිණිස හේතු වන්නේ නැහැ.

දහවලේදී, උදේ ගැන හිතන කොට විරාගය පිණිස හේතු වන්නේ නැ. ඒ වගේම අත්හැරීම පිණිස හේතු වන්නේ නැ. (නිරෝධාය) “මම උදෙන්ම ආවත් හොඳ තැනක් ලැබුණ නැහැ ඉඳහන්න.” “මම උදේ ඉඳලම ඉන්නවා. මේ ආකාරයට කුමන හෝ අඩුපාඩුවක් තමන්ගේ හිතට දැනෙන්න පුළුවනි. ධර්මාවබෝධයෙන් තොරව ලෝභයක් හෝ ඇලීමක් හෝ ගැටීමක් හෝ හිතන දෙයක් මේ හැම වෙලාවකම ගතකළ යුත්තේ නිබ්බිදාව, විරාගය, නිරෝධය, උපසමාය, අභිකඳ්දාය, සම්බෝධාය, නිබ්බාණාය යන ආකාර වලිනි. උදේ වරුවෙහි ශීලය ආරක්‍ෂා කරගෙන සිටිය නිසා ලොකු සුවයක් තියෙනවා. මේ සීලය ආරක්‍ෂා කරගෙන සිටියේ අවබෝධයෙන්මයි. අවබෝධයෙන් යුතුව සිහිය පිහිටුවාගෙන සීලය ආරක්‍ෂා කළේ සමාධිය දියුණු කළේ, ප්‍රඥාව වැඩුවේ. ප්‍රාණසානය සිදුවුණේ නැහැ. සොරකම් කළේ නැහැ. බුහුමාවරියාවේ හැසිරුණේ, බොරු කීවේ නැහැ. මදයට ප්‍රමාදයට හේතුවන රහමෙර පානය කළේ නැහැ. නැටුම්, ගැයුම්, වැයුම් ඒ වගේම විසුක දස්සන මේ ආදී ලෙසින් මල් මාලා දැරීම, සුවඳ විලවුන් ආලේපනයෙන් සැරසුණේ නැහැ. උස් අසුන්, මහ අසුන් පරිහරණය කළේ නැහැ.” මේ ආදී වශයෙන් සිහිපත් වෙන්නේ ඒ හැම දෙයක්ම ධර්ම සංවේගය පිණිස, සසර ගමනේ ස්වභාවය දැක්ම නිබ්බිදාව පිණිසයි. නොඇලීම විරාගය පිණිසයි. නිරෝධය පිණිසයි.

මේ වාසය කරන්නේ හවස් වරුව. උදේ වරුවේ කළ කී දෑ දැනෙන්න පටන් ගන්නවා. අද අවසන් වූ කාලයට මම සුවසේ ගත කළානේ. ඒ සුවසේ ගත කළා යයි සඳහන් කළේ හොඳින් ආහාර අරගෙන වාසිවෙලා, අද දවසේ පහසුවෙන් හිටියා යන අදහස නොවෙයි.

වෙනදා නම් මම කොච්චර මහන්සි වෙන්න ඕනද? කැම පිළියෙල කරන්න ඕන, සෝදන්න ඕන, බෙදන්න ඕන, අද මොකවත් ම නැ. පහසුවෙන් ම ලැබුණා. ළඟටම ගෙනැත් දුන්නා. ඉදුල් භාජනය රැගෙන ගියා. පැන් ටික ළඟටම ලැබුණා. අද දවස හොඳින් ම ගත කළා. මේ තෘෂ්ණාවෙන් සහගත සිතක් නොවේ. හැබැයි ඒ ගැන මෙතෙහි වුණා නම්, තමාගෙන්ම ඇහුවොත් නුඹට මේ තරම් සැලකුවේ කුමක් නිසාද? ඒ මාගේ ශීලය නිසයි. ඒ දානය පූජා කළේ නුඹේ දරුවොත් නොවේ. ස්වාමියා හෝ බිරිඳ හෝ නොවූ නුඹේ

ඥාතිවරයෙක් නොවේ. නුඹෙන් ලාභ ප්‍රයෝජනයක් ගත් කෙනෙක් නොවෙයි. අනාගතයේ බලාපොරොත්තු වන අදහසින් නොවෙයිනේ. නුඹට මෙසේ උපස්ථාන කළේ කුමක් වෙනුවෙන්ද? වෙනදා නොකරන වන්දනාවන්, මහත් වූ ශ්‍රද්ධාවෙන්, ගෞරවයෙන් නුඹට කුමක් වෙනුවෙන් උපස්ථාන කළේදැයි තමා තමාගෙන්ම ප්‍රශ්න කරගන්නවා. ඒ අය මේ සියළු උපස්ථාන කළේ මාගේ ශීලය වෙනුවෙනුයි. මේ නිසා ශීලය මහත්ඵල, මහානිසංස වනවා යයි සඳහන් කළා. එහෙත් එසේ නොවන තැන ගෝපාලක උපෝසථයක් බවට පත්වෙනවා. අපි ඒ තත්වයට (ආනිසංසයට) හිමිකරුවෙක් බවට පත්වුණේ නැහැ. පත්වන්නේ නැහැ. එයයි ගෝපාලක උපෝසථය යයි සඳහන් කළේ.

“ගොපොව ගාවො ගණායං පරෙසං
න හගවා සාමඤ්ඤස්ස හොති”

පැවිදි ජීවිතයකටත් ගලපා සඳහන් කළා. පැවිදි ජීවිතයේ උතුම් වූ ශීලය ආරක්‍ෂා කළේ නැතිනම්, මුළු ජීවිත කාලය තුළදී සිදුකර ඇත්තේ ගවයන් බලන ගොපල්ලෙකුගේ ක්‍රියාව පමණක්මයි. ඒ වගේ ඔබත් අද දවසේ උපෝසථ ශීලය ආරක්‍ෂා කර නොගන්නා නම්, ඔබත් දවස පුරාම සිදු කර තිබෙන්නේ ගවයන් බැලීමක් පමණක්මයි. ගොපල්ලා පස්ගෝරසට හිමිකාරයෙක් නොවෙනවා වගෙයි.

විශාඛාවෙහි, නිගණාධුපොසථය කෙසේවේද?

නිගණාධු නම් වූ මහණ පිරිසක් ඇත. ඔවුහු ශ්‍රාවකයන් මෙසේ සමාදන් කරවති. ඵම්බා පුරුෂය, ඵන්න, නුඹ පෙරදිගට යොදුන් සීයක් ඔබ්බෙහි ප්‍රාණීහු වෙත්ද, ඔවුන් කෙරෙහි දඬු බහා තබන්න. බටහිර දිගට යොදුන් සීයක් ඔබ්බෙහි ප්‍රාණීහු වෙත්ද, ඔවුන් කෙරෙහි දඬුබහා තබන්න. උතුරු සහ දකුණු දිගින් ඔබ්බෙහි ප්‍රාණීහු වෙත්ද, ඔවුන් කෙරෙහි දඬුබහා තබන්න. මෙසේ ඇතැම් ප්‍රාණීන් හට දයා පිණිස, අනුකම්පා පිණිස සමාදන් කරවත්. ඇතැම් ප්‍රාණීන්ට දයාව නැතිව, අනුකම්පා පිණිස සමාදන් කරවත්. ඔවුහු පොහෝ දිනයෙහි ශ්‍රාවකයන් මෙසේ සමාදන් කරවති. “ඵම්බා පුරුෂය, ඵන්න, නුඹ හැම වස්තු බහා තබා මෙසේ කියන්න. මම කිසිදු තැනක්හි කිසිවකුගේ කරදරයක් නොවෙමි. මාගේ ඇතුළත හෝ පිටත කිසිදු තැනක කරදරයක් ද නැත යනුවෙනි. එමෙන්ම නිගණාධු පිරිස් මෙසේ කරති.

“මේ අපගේ පුතු යයි ඔහුගේ මාපියෝ හඳුනති. නැවතත් ඔවුහු මාගේ මාපියෝ යයි ද, ඔහුගේ අඹු දරුවෝ ද දනිති. ඔහුගේ දැසි දස් කම්කරුවෝ යයි දනිති. මෙසේ සත්‍යයෙහි සමාදන් කරවනවා වෙනුවට අසත්‍යයෙහි සමාදන්

කරවයි. මෙය ඔවුන්ගේ මුසාවාද යයි කියමි. ඔවුන් රාත්‍රිය ඉක්ම යාමෙන් පසුව සොරකමින් ම හෝග වළඳයි. මෙය ඔවුන්ගේ සොරකම යයි කියමි. මෙය නිගණාධු උපෝසථයයි. මෙය මහත් ඵල නොවේ. මහත් අනුසස් ඇති නොවේ. මහත් බැබළුම් ඇති නොවේ. මහත් වූ පැතිරීම් ද ඇත්තේ නොවේ.”

පින්වතුනේ, ගෝපාලක උපෝසථයෙන් අනතුරුව මේ දැක්වූයේ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුමත නොකරමිසි පැහැදිලි කරන නිගණාධු උපෝසථයයි. එදා කල නිගණාධු නම් වූ මහණ පිරිසක් සිටියා. ඔවුහු ශ්‍රාවකයන්ට මෙසේ කියනවා. ශ්‍රාවකයන්ට මෙලෙසින් පවතින්න යයි සඳහන් කරනවා.

“ඵම්බා පුරුෂය. ඔබ පෙරදිගට යොදුන් සීයක් ඔබ්බෙහි ප්‍රාණීන් වෙත් ද ඔවුන් කෙරේ දඬු බහා තබන්න.” ඵනම් යොදුන් සීයක් ඇතින් සිටින ප්‍රාණීන්ට දඬුවලින් හානි කරන්න එපා. ගහන්න, නසන්න එපා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දහමින් පැහැදිලි කරන්නේ, “නිහිත දණ්ඩ, නිහිත සන්ට් ලජ්ජී දයා පන්නා, සබ්බපාහ භූත නිතානු කම්පී”

නිහිත දණ්ඩ - දඬු මුගුරු දරන්න එපා. සියළු සත්ත්වයින්ට යොදුන් සීයයක්, දෙසීයක්, තුන්සීයක් ඔබ්බෙහි මෙහා හෝ එහා නොවෙයි. සීමාවක් නොමැතිව අනන්ත සක්වල දක්වාම සාමාන්‍ය වචනයෙන් බෙදා දැක්වූවොත් තිස් එක් (31) සක්වලටම මේ මෙම ක්‍රියා පතුරනවා.

- නිහිත දණ්ඩ - දඬු මුගුරු දරන්න එපා
- නිහිත සන්ට් - අවි ආයුධ දරන්න එපා.
- ලජ්ජී - ප්‍රාණඝාතයෙහි ලජ්ජාවෙන්.
- දයා පන්නා - සියළු සත්ත්වයන් කෙරෙහි දයාවන්ත වෙන්න.
- සබ්බපාහ භූත නිතානුකම්පී - සියළු ප්‍රාණීන් භූතයන් කෙරේ නිතවන්ත වෙන්න. යයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා.

මෙහි සඳහන් කරනවා, යොදුන් සීයක් ඔබ්බෙහි ප්‍රාණීන් වෙත්ද, ඔවුන් කෙරෙහි දඬු බහා තබන්න. බටහිර දිගට යොදුන් සීයක් ඔබ්බෙහි ප්‍රාණීන් වෙත්ද ඔවුන් කෙරේ දඬු බහා තබන්න. මෙසේ ඇතැම් ප්‍රාණීන්ට දයා පිණිස, අනුකම්පා පිණිස සමාදන් කරවත්. ඇතැම් ප්‍රාණීන්ට දයාව නැතිව, අනුකම්පාව නැතිව සමාදන් කරවත්.

පින්වතුනේ, මෙලෙස කරවන්න පුළුවනිද? මේ උතුම් බුද්ධ ශාසනය අනුව, “සබ්බෙ සත්ථා භවන්තු සුඛි තත්ථා” සියළු සතුන් කෙරෙහිමයි මෙම ක්‍රියා දක්වන්නේ. එක්තරා පිරිසකට පමණක් මෙම ක්‍රියා දැක්වීමක්, දයාවන්ත වීමක් නිගණ්ඨ උපෝසථයෙහි මෙන් බුදු සසුනේ දක්වන්නේ නැහැ. නමුත් මේ පිරිස එක්තරා සීමාවක් ඇති කරගෙන ඒ සීමාවේ සිටින පිරිසට පමණයි දයාවන්ත වෙන්නේ.

ඒ වගේ ඔවුන් මෙසේ සඳහන් කරනවා. “එම්බා පුරුෂය එන්න, නුඹ හැම වස්තු බහා තබා මෙසේ කියන්න. මම කිසිදු තැනකින් කිසිවකුගේ කරදරයක් නොවෙමි. මාගේ ඇතුලත හෝ පිටත කිසිදු තැනක කරදරයක් ද නැත. යනුවෙනි. එමෙන්ම නිගණ්ඨ පිරිස මෙසේ කරති.”

ඔබට පැහැදිලි ද ඒ අදහස්. ඇතුලත කරදරයක් නොමැති නම් ඇඳුම් ඇදගෙන මේ මොකටද පිටතට කරදරයක් කරගන්නේ. බාහිරවත් කරදරයක් ඕන නැහැ කියලා සියල්ල ඉවත් කරගෙන සිටිනවා. ‘නිගණ්ඨ. යන අදහසත් බෞද්ධ ඉතිහාසයෙහි සඳහන් වන්නේ, වස්තු වලින් තොරව (නිර්වස්තු)වාසය කරන පිරිසක් ලෙසටයි. ඔවුන් උගන්වන්නේ ඇතුලත කරදරයක් නැතිව සිටින්න බාහිරව මේ ඇඳුම් ඇදගෙන මොනවටද කරදරයක් වන්නේ යන අදහසයි.

බුදු සසුනේ ඇඳුම ගැන දෙන නිර්වචනය කුමක්ද? සම්බුද්ධ ශාසනයෙහි වස්ත්‍රය ගැන පොරවන වස්ත්‍රය ගැන දෙන ධර්ම නිර්ණායකය, ධර්ම විචරණය කුමක්ද? ඔබට මතකයි, ස්වාමීන් වහන්සේ නමක්, මතුකොට දැක්වුවොත් මේ විචරය සිතලයෙන්, උෂ්ණයෙන් හා මැසි මදුරුවන් ගෙන් ආරක්‍ෂාවීම පිණිසය. ලජ්ජාව වසා ගැනීම පිණිසය, බුන්මවරියාවෙහි හැසිරීම පිණිසය, මනා වූ ශීලය ආරක්‍ෂා කර ගැනීම පිණිසය. මෙයයි බුදු දහමේ ලබාදෙන වස්ත්‍රය, පොරවන වස්ත්‍රය, ශරීරය පොරවන වස්ත්‍රය පිළිබඳව දෙන නිර්ණායකය, ධර්ම විචරණය.

ගිහි ඔබටත් එලෙසමයි. එම වස්ත්‍රය පරිහරණය කරන්නේ සිතල, උෂ්ණය හා මැසි මදුරුවන්ගෙන් ආරක්‍ෂා වීම පිණිසය. එයයි මේ බුදු සසුනෙහි තමන් පොරවන වස්ත්‍රය පිළිබඳව දෙන ධර්ම නිර්ණායකය හා විචරණය. එයින් ඔබට ගියොත් ඔබත් බුදු සසුනෙහි ලබාදෙන ඒ ධර්ම විචරණයෙන් ඇත්වෙනවා. ඉන් අදහස් කරන්නේ ඇලීම. ගැටීම හා මුලාවට හසුවීමයි. පරමාර්ථ ධර්මයෙන් බැහැර වීමයි. එසේ වන අවස්ථා තියෙන්න පුළුවනි.

ඇඳුම නිසා රාගය ඇතිවෙනවා නම්, ද්වේෂය ඇතිවෙනවා නම්, මෝහය ඇති වෙනවා නම්, තණ්හා, මදමාන, දෘෂ්ඨි පහළ වෙනවා නම් එය ‘හනිබ්බිදාය’, ඒ වස්ත්‍රය නිසා ධර්ම අවබෝධය, සංවේගය ඇති වන්නේ නැතිනම් ‘හවිරාගය’. නොඇලීම සිදුවන්නේ නැතිනම්, ඇලීමක් නම් සිදුවන්නේ ‘හනිරෝධාය’. ඒ බුදු සසුනේ අත්හැරීම සිදු වන්නේ නැතිනම්, පෙන්වා දෙන වස්ත්‍රය පෙරවීම පිළිබඳව, ඒ විචරණය නිවැරදි ස්වභාවය නොවේ.”

එහෙත් මේ නිගණ්ඨ උපෝසථයේදී ඔවුන් සඳහන් කරනවා, ඇඳුම නිසා වත් පිටතින් වත් කරදරයක් කර ගන්න අවශ්‍ය නැහැ. ඒවා බහා තබා ඔබ ඇතුලතිනුත්, පිටතිනුත් කරදරයක් නැතිව හැසිරෙන්න කියන අදහසයි ඉන් සඳහන් කළේ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහා කාරුණිකයි. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මහා ප්‍රඥාවන්තයි. ඒ ප්‍රඥාවෙන් යුක්තව අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්‍ෂණ ධර්මයට යොමු කරනවා. මේ වස්ත්‍රය කරදරයක් පිණිස නොව, නිවීමක් පිණිස යොමු කර ගන්න. ඒ ඔස්සේ අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන සිත්වල ඇලීම්, ගැටීම්, බැඳීම් ඇතිවෙන්න පුළුවනි.

ඔබ අසා ඇති ලෝකයේ ආරම්භය පිළිබඳව දැක්වන සූත්‍ර දේශනාව අග්ගකඤ්ඤ සූත්‍ර දේශනාවයි. ඉන් මෙතනට අදාළ වන කොටස නම්, මේ කල්ප විනාශයෙන් අනතුරුව නිසිතැන් වලට ජලය ගොස් මුහුද සකස් වෙනවා, ගංගා සකස් වෙනවා, ඇළ දොළ සකස් වෙනවා. ගොඩබිම සකස් වෙනවා. එසේ සකස් වීමේ කෙළවර අන්තිමේ පවතින්නේ යම් වූ සාරයක් පමණක්මයි.

ජලය බැස ගියාට පසු ආහස්සර දිව්‍ය ලෝකයේ සිටින දෙවියන් ඔවුන්ගේ ශරීරයේ පවතින දිව්‍ය රශ්මි ආලෝකයෙන් මහ පොළොවට පැමිණ ඔවුන් තතර වෙනවා. එක්තරා දෙවියෙක් රස කාමයෙන්, මේ බිම තිබෙන ඕනෑම ඇඟිල්ලෙන් උලා දිවේ ගා ගන්නවා. හරියට පොඩි දරුවෙක් වගේ. පුංචි දරුවන් අතට හසුවන ඕනෑම දෙයක් කට්ටි දාගන්නවා වගේ ලෝකයේ ආරම්භයේදීත් මේ ආහස්සර දෙවියන් තමාගේ ශරීරයේ ආලෝකයෙන් (මේ වනවිට හිරු සඳු තවම පහළ වී නැහැ.) ගොඩබිම තිබෙන තැන්වල ඇති වූ මේ ඕනෑම දෑ එය ඇඟිල්ලට ගා ගෙන එහි තැවරුණු ඕනෑම දිවේ ගා ගන්නවා. එතනයි මුලින්ම රස තෘෂ්ණාවට හසුවූ තැන. රස තෘෂ්ණාව මොන තරම් දීඝී ක්ලේෂ පැවැත්මකට හේතු වුණාද කියනවා නම් වර්තමානයේ

වස්තු කාම. ක්ලේශ කාම කියන අවසථා දෙකේදීම ආරම්භය එදා මේ ඕනෑම අැඟිල්ලේ තවරා ගෙන පළමු වතාවට දිවේ ගැනීමයි. ඔවුන් මේ රස තෘෂ්ණාවට හසුවීමෙන් පසුව, ආහස්සර දිව්‍ය ලෝකයට ආපසු නොගොස් මෙහි රැදී සිටින්න සිතනවා. රසයෙන් බැඳුණු තැන ඔවුන් නතර වෙනවා.

සාමාන්‍ය ලෝකයා කියන්නේ, "මගේ හිත බැඳුණු තැන, එය ගහක් මුලක් වුනත්, පැල්පතක් වුණත්, ගල් තලාවක් මත වුණත්, මම සිටිනවා කියලා. සමහර ඇත්තෝ බොහෝ ලෝකික වස්තු, දේපල අතහැර දුක් විදිනවා හිත ඇඳුණු තැන නතර වීම නිසා. මේ ස්වභාවය, ඒ ආකාරයි. මේ අග්‍රැතවත් ලෝකය ආරම්භ වන්නේ එහෙමයි.

මේ ආහස්සර දෙවියන් මේ ඕනෑම වහ වැටිලා, මේ ඕනෑම දිගින් දිගටම අනුභව කරන කොට, ඔවුන් තුළ ස්ත්‍රී පුරුෂ ලක්ෂණ පහළ වෙන්න පටන් ගන්නවා. මේ කාලය තුළ හිරු-සඳු ලෝකයේ පහළ වෙනවා. ඔවුන් මේ වනවිටත් වස්තු පරිහරණයක් නැහැ. ඒ ලක්ෂණ පහළ වීම නිසා ඔවුන් තුළ කාම කෙලශය හට ගන්නවා. මෙන්න මෙතනයි මනුෂ්‍ය ප්‍රජාවගේ ආරම්භය ඇතිවන තැන.

බුදු සසුනෙහි වස්තූය පිළිබඳ නිර්නායකය පෙන්වා දුන්නේ, ශරීරය මුළුමනින්ම ආවරණය වීම, ලජ්ජාව සමඟ වැසීම හැටියටත්, ඒ වගේම බාහිරව සීතලෙන්, උෂ්ණයෙන් හා මැසි මදුරුවන්ගෙන් ආරක්ෂාවීමම යයි සඳහන් කළේ, මේ අවස්ථාවට කැඳවා ගෙන ඒම පිණිසයි.

ලෝකයේ ආරම්භයට කෙලශයට හේතුවුණේ රසකාමය නම්, ඒ රස කාමයේ ආරම්භය, එදා ලෝකයේ පැවැත්මට, (රාග, දෝෂ, මෝහයන්ට) ඊළඟට ඇතිවුණේ මේ ශාරීරික ලක්ෂණ නම් ඒවායෙහි පාලනයක් ඇති කරන්නටයි. වස්තූය පිළිබඳව මේ පෙන්වාදීම බුදු සසුනෙහි මතුවෙන්න පටන් ගත්තේ.

අග්ගඤ්ඤ සූත්‍රයේ දීඝිව සඳහන් වෙනවා. ටිකෙන් ටික යනවිට, රස ඕනෑම පහළ විනවිට 'බදාලතා' නමින් වැල් වර්ගයක් හටගන්නවා. මේවා අනුභව කරනවා. මීට පස්සේ රත් සහල් පහළ වෙනවා. මේවා අනුභව කරනවා. ඊට පස්සේ මේවා කොටස් කර ගන්නවා. 'මට', 'මම' කියලා, ඊට පසුව කොටස් කරගත් දේ, තවත් කෙනෙක් සොරකම් කර ගන්නවා. ඊට පස්සේ දඬුවම් දෙනවා. මීට පස්සේ දඬුවම් දෙනකොට හැමෝමම කරන්න

බැහැ. කවුරු හෝ කෙනෙක් ප්‍රධානත්වයට අවශ්‍යයි. ඊට පස්සේ නායකයෙක් පත් කර ගන්නවා. ඉන් පසු බොරු කියන්න පටන් ගන්නවා. මෙන්න මේ ආකාරයෙන් පස් පව් ඇතිවන ආකාරය, ධර්මයේ පෙන්වා දී තිබෙනවා.

මා ඔබට මෙතැනට ගලපා පෙන්වූයේ මේ නිගණ්ඨයින්, 'ඇතුළතටත් කරදරයක් ඕන නැහැ, පිටතටත් කරදරයක් ඕන නැහැ කියන වස්තු බැහැර කිරීමේ සංකල්පය බුදු සසුනේ අනුමත නොකළේ ඇයිද යන බව ඔබට පෙන්වා දෙන්නයි.

එසේ නම් මේ බුදු සසුනෙහි උපෝසථ දිනයෙහි අප පළඳින වස්තූය ඒ උතුරු සලුව විටෙක ඔබට අවශ්‍ය තැනකදී හිස වසා ගන්න. අවශ්‍ය තැනක පත් කඩය ලෙසින්, වෙනත් ආකාරයකින් ශීලයට උපකාරයක් වන ආකාරයකින්, රාග, දෝෂ, මෝහ බැහැරවන ආකාරයකින් පැවැත්මකටයි. උතුරු සඵව පළඳින්නේ, එය අවශ්‍ය වෙලාවට පරිහරණය කරන්නයි. එසේ නැතිව පහසුවට අපි කටුවක් ගහගෙන හිටියොත්, "මොනවා වුණත් මේක නම් ගලවන්නේ නැහැ. කටුවකින් තද කරලයි තියෙන්නේ." මේ අදහසට නම් නොවෙයි උතුරු සඵව පළඳින්නේ, අවශ්‍ය වෙලාවට පරිහරණය කරන්නයි. වැඩිපුර රෙද්දක් උරහිසේ දාගෙන සිටියම ඉන් සීලයට ඇතිවන උදව්වක් නැහැ. යම් විටක වාඩිවෙන තැනකදී උතුරු සඵව, පත් කඩයක් ලෙසින් බිමට එළා ඉදගන්න පුළුවනි. හිසට තබා ගන්න පුළුවනි. එළියේ සිටින අවස්ථාවක, පිණි වැටෙනවා නම් හිසට ආවරණයක් කරගන්න පුළුවනි. එය ආරක්ෂාවටයි.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ නිගණ්ඨ උපෝසථයේදී මේ ආකාරය පැහැදිලි කරනවා. ඒ අය මෙසේ සිතනවා. "මේ අපගේ පුතු යයි ඔහුගේ මාපියෝ හඳුනත්. නැවතත් ඔවුහු මගේ මාපියෝ යයි ද, මේ අපගේ සොහොයුරා යයි ද, ඔහුගේ අඹු දුරුවෝ ද දනිති. ඔහුගේ දුඝි දස් කම්කරු පිරිස් ද, මේ අපගේ ස්වාමියා යයි ද දනිති. මොවුහු මාගේ දුඝි දස් කම්කරුවෝ යි දනිති. මෙසේ සත්‍යයෙහි සමාදන් කරවනවා වෙනුවට අසත්‍යයෙහි සමාදන් කරවයි. මෙය ඔවුන්ගේ මුසාවාද යයි කියමි. ඔවුන් රාත්‍රිය ඉක්ම යාමෙන් පසුව සොරකමින් ම හෝග වළඳයි. මෙය ඔවුන්ගේ සොරකම යයි කියමි. මෙය හිගණ්ඨ උපෝසථයයි. මෙය මහත් ඵල හොවේ. මහත් අනුසස් ඇති හොවේ. මහත් වූ පැතිරීම් ඇත්තේ ද හොවේ."

නිගණ්ඨ උපෝසථ ලක්ෂණ ඔබ කිසිවිටෙකත් අල්ලා ගන්න එපා. "මගේ යාච්චෙක් එනවා, ටිකක් ප්‍රමාද වෙලා. මේ ස්ථානය එයා වෙනුවෙන්

වෙන් කරගෙන තියෙන්නේ. කවුරුවත් ගන්න එපා.” මෙලෙසින් ඔබ පැවසුවොත් නිගණ්ඨ උපෝසථයට ළං වෙයි. මේ අපගේ පුතා ඔහුගේ මාපියො හඳුනනවා. ඔවුහු මාගේ දෙමව්පියො, මේ සොහොයුරා, සොහොයුරිය දරුවො මේ ආදී ලෙසින් අල්ලා ගන්නවා. අපි කාටවත් අල්ලා ගන්න බැහැ. පැමිණෙන පිලිවෙලට හිඳගත්තොත් කවුරුවත් අමනාප වෙන්නේ නැහැ. එවිට නිගණ්ඨ උපෝසථයට පත්වෙන්නෙත් නැහැ. මෙමතිය නම් හැමදෙනාටම එක වගේ විය යුතුයි. හඳුනන කමට, මගේ කම, අපේ කම මේ ආදී වශයෙන් කවුරුවත් එහි ඇලෙන්න, බැඳෙන්න එපා. එය ශීලයට උපකාරයක් වෙන්නේ නැහැ.

මේ කය මගේ නොවේ නම් කොහොමද සමාජයේ ඉදිරියට ගමන් කරන්නේ. ඔහු මගේ, ඇය මගේ, ඔවුන් අපේ, දන්නා හඳුනනවා මේ ආකාරයට එතන පවතින්නේ තෘෂ්ණාව නම්, එය නිගණ්ඨ උපෝසථයකට පත් වෙනවා. සියල්ල අත්හරින්න යන ගමනේ සියල්ලම හැබැවටම අත් හරින්න. කිසිවක් පවත්වන්න එපා. මේක මගේ අය වෙනුවෙන්, මම දන්නා හඳුනන අය වෙනුවෙන් කියලා, එතැන අපි නොදැන හිටියට, එතැන අල්ලා ගැනීමක්. මේ ගමනට බාධාවක්. “ඔබ එතෙක් මම මෙතැන බොහොම අමාරුවෙන් අල්ලාගෙන හිටියේ. කාටවත් මම දුන්නේ නැහැ.” පටන් ගත් තැනම අල්ලාගෙන කොහොමද මේ ගමන යන්නේ? අපි මොනතරම් සමාධිය දියුණු කරනවා කිවුවත්, භාවනා කරනවා කිවුවත්, අල්ලාගෙන නම් ඉන්නේ, කකුලෙන් ගැට ගසාගෙන නම් ඉන්නේ මේ ගමන යන්න බැහැ. ගැට ගැසීම ගලවලා දාන්න. ඔබට ගමන අවශ්‍ය නම්, හිතේ පටන් ගත්ත තැන ඇලීම, එතැන බැහැර කරලා දාන්න. මේ පිරිස දෙස බලනවිට ඔබ ඒ සොයන අය හිසෙන් දුටුවත්, අර සිටින්නේ මගේ විශේෂයා කියන හැඟීම කිසිවිටෙකත් එපා. සියළු දෙනාටම එක හා සමාන ආකාරයෙන් පිහිට වෙන්න පුළුවන්. (තමාගේ හිත තුළ ලෝභ, දෝෂ, මෝහ ගැටීමකින් තොරවයි) දන්න හඳුනන කෙනෙකුට පිහිට විය යුතු තැන ඔහුට යමක් නොලැබී නම් ආහාරයෙන් හෝ පිණිච්චාකයෙන් හෝ යමක් ලබාදීම මෙමතී සහගතව ගැටළුවක් වෙන්නෙ නැහැ. නමුත් පැහැදිලිව ඔබට සඳහන් කරන්නේ මගේය, මමය, දන්නා හඳුනනවා කියන ආකාරයෙන් අපි ඇලීමකට, බැඳීමකට පත් වුණොත් එතැන නිගණ්ඨ උපෝසථ අවස්ථාවට පත්වෙනවා.

මිලගට ඔවුන් රාත්‍රිය ඉක්මයාමෙන් පසුව සොරකමින්, හෝග වළඳයි. මෙය ඔවුන්ගේ සොරකම යයි කියමි. ඔබත්, අපත් මේ දහවල් කාලයේ හොඳ ආහාරයක් ලැබුණේ නෑ කියලා හවස හයට සිල් පවාරණය කර දවසටම ඇතිවෙන්න රාත්‍රියේ ආහාරයට විශාල වශයෙන් වළඳන්න පටන් ගත්තොත්,

ශීලයෙන් අත් හැරීම පුරුදු කරන ලද රස තෘෂ්ණාවට බලවත් ලෙස හානියක් වෙන්න පුළුවනි. ඒ පුරුදු කරන ලද අත්හැරීම නැති වෙන්න පුළුවනි.

අද කුමක් වෙනුවෙන්ද මේ උපවාස කරන්නේ. උපෝසථ දිනය කරන්නේ අත් හැරීම පිණිසයි. රාග, දෝෂ, මෝහ බැහැර කිරීම පිණිසයි. ඒ වෙනුවෙනුයි පුරුදු කරන්නේ. නමුත් එයට අලගු තබන්න කියලා රාත්‍රිය ගත කළොත්, සිල් රෙද්ද පැත්තකට දාලා, පුටුවකට වාඩිවෙලා, මොනවා හෝ දකිමින් මොනවා හෝ මුමුනමින් මොනවා හෝ අසමින් පඤ්ච කාමයට හසුවුණොත් අද දවසේ මුල් පැය දොළහ තුළ කිරීමට බැරි වූ දේවල් සිදු කළොත්, එය පරමාර්ථයට බලවත් ලෙස හානියක් වෙනවා. ඒ පරමාර්ථය, අත්හැරීමට ඇති කළ පුරුද්ද ජීවිතයට පැමිණුනේ නැහැ. එය එක් වෙලාවකට පමණක් සිදු කරන අත් හැරීමක් නොවෙයි. එය මුළු ජීවිත කාලයටම අත් හැරීම උදව් කිරීම පිණිසයි මේ වෙලාව ගත කරන්නේ. ඒ නිසා අද දවසේ මේ උපෝසථය ගත කළා වාගේ, උපවාසයෙන් සිල්පද අට හෝ දහය උදව් කරගෙන දවස පවතින්න ඕන. දිගින් දිගටම පවතින්න ඕන ඒ ආකාරයටයි.

රාත්‍රියට සිල් පවාරණය කළත්, සාමාන්‍ය ආහාරයක් ගත්තත්, අද දවසේ මම කොහොමද පිඬු වැළඳුවේ? රස තෘෂ්ණාවට හසු නොවී ආහාර, පැන් පරිහරණය කළේ කොහොමද? ඒ අරමුණුම සිත්හි දරාගෙන සිල් සමාදන් වී ඔබ ආහාර ගන්නා නම් (දානය ගන්නා නම්) ඒ අදහසයි, සිතේ සමාධිය ඇතිකර ගැනීමට හේතු වන්නේ. අත්හැරීමට උදව්වන්නේ එයයි. එසේ නැතිවුවහොත් ආයඝී උපෝසථයෙන් බැහැර වන්න පුළුවනි. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන නිගණ්ඨ උපෝසථය වගේ මහත්ඵල වෙන්නේ නැහැ. මහත් අනුසස් ඇතිවන්නේ නැහැ. මහත් බැබළීමක් ඇතිවන්නේ නැහැ. මහත්වූ පැතිරීමක් ද ඇතිවෙන්නේ නැහැ.

විශාඛාවෙනි, ආයඝී උපෝසථය කෙසේ වේද? කිලිටි සිත පිරිසිදු කිරීම උපක්‍රමයෙන් කළ යුතු වෙයි. කෙසේනම් කිලිටි සිත උපක්‍රමයෙන් පිරිසිදු කරන්නේ වේද? මේ ශාසනයේ ආයඝී ශ්‍රාවකයා (ගිහි හෝ පැවිදි) තථාගතයන් වහන්සේ අනුස්මරණය කෙරෙහි “මෙසේද, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අරහත් වන සේක. සමයක් සම්බුද්ධිය හ, විජ්ජාවරණ සම්පන්නය හ, සුගතය හ, ලෝකච්චුදය හ, අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරථිය හ, දෙවි මිනිසුන්ට ශාස්තෘය හ, බුද්ධිය හ, භාග්‍යවන්නය හ යනුවෙනි.

මා ඔබ බොහෝ දෙනෙකුට ආරාධනා කරනවා, ඔබ වඩාත්ම පහසු ආකාරයට සිංහල අදහසින් ද බුදුගුණ සජ්ඣායනය පාඩම් කරගන්න. එයට

හේතුව භාවිත සිත තුළ බුදුගුණ සජ්ඣායනා ඉතිපි සො.... ගාථාව පාඩම් නමුත් සිංහල අදහස නැති වූ විට මුල්ම අදහසින් සමාධිය වැඩෙන්න හේතුවක් නොවෙන්න පුළුවන්. සමාධිය වැඩෙන්න නම් එහි අදහස දැනෙන්න ඕන. බුදුගුණ පාලි සජ්ඣායනාව, මනසිකාරය වෙනවා. ඉන් අනතුරුව සමාධිය පැමිණෙන්න නම් අවබෝධය අවශ්‍යයි. ඒනිසා මා ඔබට ආරාධනා කරනවා, සිංහල අදහසින් පාඩම් කර ගැනීම වඩා හොඳයි. එවිට ඕනෑම වෙලාවක සමාධිය උඩට මතුවෙනවා. (ඉහළට එනවා) එසේ නැත්නම් කරදරයකදී, බොහොම ඉක්මණින් ඉතිපිසො හගවා, අරහං..... ආදී වශයෙන් කිවුවත්, එතැන සමාධියක් නිසිලෙස වැඩෙන්නේ නැහැ.

සිංහල අදහස ඔබට පුරුදුයි. ඒ අනුව සජ්ඣායනා කරන විට, සමාධිය වැඩෙනවා. මේ ආකාරයට බුදුගුණ සජ්ඣායනා කරන්න.

01. අප ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ රාග, දෝෂ, මෝහ ආදී සියළු කෙලෙසුන් දුරු කළ බව සත්‍යයි. රහසින් වත් පවි නොකළ සේක. සියළු දෙවි මිනිසුන්ගේ ආමිස, ප්‍රතිපත්ති පූජාවනට සුදුසු බව සත්‍යයි. 'අරහං' නම් වන සේක. ඒ අරහං නම් වූ බුදු ගුණයට මම නමස්කාර කරමි. මාගේ නමස්කාරය වේවා.
02. අප ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග නම් වූ ඒ උතුම් වතුරායඪී සත්‍යය ධර්මය තම නුවණින්ම අවබෝධ කළ බව සත්‍යයි. 'සම්මා සම්බුද්ධ' නම් වන සේක. ඒ සම්මා සම්බුද්ධ බුදු ගුණයට මම නමස්කාර කරමි. මාගේ නමස්කාරය වේවා!
03. අප ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ අෂ්ඨ විද්‍යා පසලොස්වරණ ධර්මයන්ගෙන් පිරිපුන් වූ බව සත්‍යයි. 'විජ්ජාවරණ සම්පන්න' නම් වන සේක. ඒ විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් බුදුගුණයට මම නමස්කාර කරමි. මාගේ නමස්කාරය වේවා.
04. අප ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ නික්ලේෂි මගක සුන්දර ගමන් ඇතිවම නිවනට වැඩම කළ බව සත්‍යයි. 'සුගත' නම් වන සේක. ඒ සුගත නම් බුදුගුණයට මම නමස්කාර කරමි. මාගේ නමස්කාරය වේවා.

05. අප ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ කාම, රූප, අරූප නම් වූ ත්‍රිවිධ ලෝකයෙහි ඇති තතු දැන වදාරා දේශනා කළ බව සත්‍යයි. 'ලෝකවිදු' නම් වන සේක. ඒ 'ලෝකවිදු' නම් වූ බුදුගුණයට මම නමස්කාර කරමි. මාගේ නමස්කාරය වේවා!
06. අප ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ විෂම වූ පුරුෂයන්, මහා කරුණාවෙන්, මහා ප්‍රඥාවෙන් යුතුව දමනය කළ බව සත්‍යයි. "අනුත්තර පුරිස ධම්ම සාරථී" නම් වන සේක. ඒ "අනුත්තර පුරිස ධම්ම සාරථී" නම් වූ බුදු ගුණයට මම නමස්කාර කරමි. මාගේ නමස්කාරය වේවා.
07. අප ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ සියලු දෙවි බලාත්මක මනුෂ්‍යයින්ට ශාස්තෘ බව සත්‍යයි. 'සත්ථා දේව මනුස්සානං' වන සේක. ඒ සත්ථා දේව මනුස්සානං බුදු ගුණයට මම නමස්කාර කරමි. මාගේ නමස්කාරය වේවා.
08. අප ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග නම් වූ ඒ වතුරායඪී සත්‍යය ධර්මය අවබෝධ කොට ගෙන සියළු සත්ත්වයන් කෙරෙහි මහා කරුණාවෙන් දේශනා කළ බව සත්‍යයි. 'බුද්ධ' නම් වන සේක. ඒ බුද්ධ නම් වූ බුදු ගුණයට මම නමස්කාර කරමි. මාගේ නමස්කාරය වේවා.
09. අප ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ යසස්, ඉස්සරිය, ශ්‍රී කාම ප්‍රයත්න ධර්ම ආදී හග ගුණයන් ගෙන් පිරිපුන් වූ බව සත්‍යයි. 'හගවා' නම් වන සේක. ඒ 'හගවා' නම් බුදු ගුණයට මම නමස්කාර කරමි. මාගේ නමස්කාරය වේවා.

කාරුණික පින්වතුනි, ජීවිතයේ සැනසිල්ලක් වගේ ම දහම සොයාගෙන යන දුක්ඛ දෝමනස්සයකදී පවා මේ බුදුගුණ මෙනෙහි කරන්න පුළුවනි. අනෙපිඬු සිටාණන් ගිලන් වුණා. නකුල පිතා ගිලන් වුණා. බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ අවවාදයෙන් සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ වැඩම කලා. මතකයින්, අනෙපිඬු සිටාණන් වගේම නකුල පිතා අවස්ථා දෙකකදී සදහන් කරනවා.

ඉවසන්න බැහැ. දරන්න බැහැ. ඒක අඩුවේගෙන එන්නේ නැහැ. වේදනාව වැඩිවෙනවා. අඩුවීමක් ජේන්නේ නැහැ. වැඩිවීමක්මයි දකින්නට තිබෙන්නේ.

‘න මෙ හන්තෙ බමනියං න යාපනියං වේදනා ඛාල්හා මෙ දුක්ඛා වේදනා අභික්ඛමන්ති හො පටික්ඛමන්ති, අභික්ඛමෝසානං පඤ්ඤායති හො පටික්ඛමෝති’

මේ ආදී වශයෙන් සඳහන් කරනවා, සාමාන්‍ය හිතකට නම් වේදනා බහුලයි. දරාගන්න බැහැ. ඉවසන්න බැහැ. අඩුවීමක් නම් ජේත්තෙ නැහැ. මේ දුක්ඛ වේදනාව වැඩිවීමක්මයි දැනෙන්නේ. ඉවසන්න අපහසු යැයි අනේපිඬු සිටාණන් සඳහන් කළා. තවත් අවස්ථාවකදී ‘නකුලපිතා’ වනුත් සඳහන් කළා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ අවවාදයෙන් සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ සඳහන් කරනවා, ඔබ බුදුරජාණන් වහන්සේ සරණ ගිය බුද්ධ ශ්‍රාවකයෙක්. බුද්ධ ශ්‍රාවකයෙකුට පුළුවනි, බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ නව අරහාදී බුදු ගුණ මෙනෙහි කරන්න. ඔබ ඒ ‘අරහං’ ගුණයේ පටන් සමාධිය දියුණු කරගෙන බුදුගුණ මෙනෙහි කරන්න. මෙසේ නව අරහාදී බුදු ගුණ මෙනෙහි කරන විට හැබැවටම අර දරාගන්න අපහසු, ඉවසන්න බැහැ යයි සඳහන් කළ දුක්ඛ, වේදනා යටපත් කරගෙන සමාධිය මතු වෙන්න පටන් ගන්නවා. සමාධිය මතු වන විට සියළු වේදනා නොදනෙන්න පටන් ගන්නවා. මේ ධර්මානුකූල පරමාර්ථ ධර්මයෙහි සමාධිය නොවෙයි. මේ සඳහන් කළේ. අවබෝධයක් ලබාගැනීමට (සිතන්න) පමණයි.

කාලෙකින් දුටුවේ නැති දරුවෙක්, හෝ ලෙන්ගතු කෙනෙක් ඔබ ගිලන් ව සිටින අවස්ථාවක බලන්නට ආවොත්, “මගේ සියළු වේදනා නුඹ දකින කොට, දරුවෝ දකින කොට නොදැනී ගියා. දැන් මට කිසිදු වේදනාවක් දැනෙන්නේ නැහැ. මගෙ පුතේ, මගෙ දුවේ, නුඹ දුටු ගමනින්ම, නුඹේ අත මගෙ හිස මත තබන විටම සියළුම ශාරීරික වේදනා, මනසේ ඇතිවුණු වේදනා නැතිව ගියා. මගේ දරුවනේ දැන් මියැදුණත් කමක් නැහැ.” සත්පුරුෂ ගුණවන්ත අම්මා කෙනෙක්, අප්පච්චි කෙනෙක් එසේ පවසනවා. එසේ පවසන්න පුළුවනි. එය මේ සඳහන් කළ, ධර්මානුකූල සමාධිය නොවේ. නමුත් ඔබට සිතන්නට යැයි ආරාධනා කළේ.

එසේ නම් ආයථී ශ්‍රාවකයෙක්, ආයථී කාන්ත ශීලයෙන් යුතුව තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ සරණ ගියානම්, මේ බුදුගුණ අවබෝධයෙන් යුතුව සරණ ගියා නම්, සප්ඤ්ඤායනා කළා නම්, සමාධිය දියුණු කර ගන්න පුළුවනි. මේ සියළු වේදනා දුරුවේවි. ඔබට අත්හැරීම හොඳින්ම දැනේවි. මරණ මංවකයේදී වුවද, සියළු අත්හැරීම් හිතට දැනී නිදහස් සුව සිතින් සැබැවටම යළි සතර අපායක නුපදින්න නම්, සෝවාන් ඵල සමාධිය ඉතා දියුණු වී

ඉහළට යා යුතුයි. එසේ නොමැති වුණත් සතර අපායෙන් නිදහස් වනවා යන ස්වභාවයෙන් වත් මේ අත්හැරීම පිළිබඳව අවබෝධය ලබන්න පුළුවනි. ඒ නිසයි මා ආරාධනා කළේ මේ ආයථී උපෝසථයත් මතු කරගෙන, බුදුගුණ සප්ඤ්ඤායනාවෙන් ලබන අවබෝධය, සමාධියට හේතුවන ආකාරයකින් මතකයේ තබා ගන්න.

තථාගතයන් වහන්සේ සිහිපත් කරන ඔබගේ සිත පහදී. ප්‍රමෝදය උපදී. සිතේ යම් හෝ උපකිලේශ පවතී නම් රාග, දෝෂ, මෝහ පමණක් නොවේ. මද, මාන, දෘෂ්ඨි වශයෙන් උපකිලේශත් අත් හැරිය යුතුයි.

මෙතන උපකිලේශ වශයෙන් ස්වල්ප හෝ ආශාවක් හෝ තිබුණා නම් මෙතැනදී ඔබට පැහැදිලි කරන්න කැමැතියි. විරාගී මනසකින් යුතුව ධර්මයට ළං කර ගැනීමට පමණක් ශ්‍රවණය කරන්න.

“මම සියල්ල අත් හැර තිබෙන්නේ සැබැවටමයි. ඉඩම් - කඩම්, ඇඳුම් - පැළඳුම් තිබෙන දේවල් සියල්ල ම දීලා තියෙන්නේ ඒ වුණාට මට දුක තිබෙන්නේ පොඩි පුතා ගැන. එසේ නැතිනම් මගේ දුව ගැන”

සිත් තුළ නිදහස් කරගත නොහැකි කුමක් හෝ ගැටළුවක් පවතිනවා. පුතා, එහෙම නැත්නම් දුව මේ දරුවෝ මතක් වන විට හිත නිදහස් කර ගැනීමට නොහැකි ගැටෙන තැන්, උපකිලේශය ඇතිවුණ තැනක්.

සමහර විට දරුවන් කිහිප දෙනෙක් සිටින තැනක, එක් දරුවෙක් හැරෙන්න අනික් සියළු දෙනාම හොඳට ඉගෙන ගත්තා. මේ දරුවට මොනවා වෙයිද කියලා මගෙ හිතේ මහ දුකක් තිබෙනවා. සියල්ලම අත් හැරියා කිවුවත්, මෙය අත්හරින්න බැරිනම් එතන උපකිලේශ.

ඒ නිසා බුදුගුණ සප්ඤ්ඤායනයෙන් සැබෑ අවබෝධයෙන් ඒ ක්ලේශ, උපකිලේශයන්ගේ පටන් මේ සියල්ලම අත්හැරිය යුතුය. සැබෑ සමාධිය තුළ සිතේ යම් කෙලේශ වෙතද ඒවා ප්‍රභාණය වෙනවා. සිතේ තිබූ කිලිටි බව ක්‍රම ක්‍රමයෙන් නැතිවී ගෙන යනවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා විශාඛාවෙනි, කිලිටි හිසෙහි පිරිසිදු බව කෙසේද සිදුවන්නේ? ඇඹුල් කල්කය, මැටි හා වතුරත් පුරුෂයාගේ ව්‍යායාමය හෙවත් ක්‍රියාවත් නිසාය. එසේ කිලිටි සිත පිරිසිදු වෙනවා වගේම මෙවැනි බුදුගුණ ස්මරණයෙන් කිලිටි සිතේ පිරිසිදු බව ඇතිවෙනවා.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නැවතත් දේශනා කරනවා, කිලිටි සිතේ පිරිසිදු බව පිණිස ආර්ය ශ්‍රාවකයා හෝ ශ්‍රාවිකාව විසින් ධර්ම රත්නයේ ගුණසිහිපත් කළ යුතු වෙනවා.

“ඉධ විසාබෙ අරියසාවකො ධම්මං අනුස්සරති.” ස්වක්ඛාතෝ භගවතා ධම්මෝ සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එහිපස්සිකො ඔපහයිකො පච්චත්තං වේදිතබ්බෝ විඤ්ඤතිති.”

මෙම ධර්ම රත්නයේ අදහස් පෙළ අපට අවබෝධවන ආකාරයෙන් ගළපා බලමු.

- ස්වක්ඛාතෝ භගවතා ධම්මො - භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මනා කොට ධර්මය දේශනා කළහ. එනම් රාග, දෝෂ, මෝහ බැහැර කරමින් මූල, මැද, අග මනාකොට ගළපා අර්ථ රසයෙන් හා ධර්ම රසයෙන් යුතුව බුන්මවරියාවට ශ්‍රාවකයන් යොමු කරමින් දේශනා කරනු ලැබුවා.
- සන්දිට්ඨිකො - මේ උතුම් ධර්ම රත්නය පිළිපැදීමෙන්, වර්තමාන භවයේදීම ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන්ම අවබෝධ කොට ගත හැකියි. කෙලෙස් සන්සිඳෙන අයුරු දැකිය හැකියි.
- අකාලිකො - මේ උතුම් ධර්ම රත්නය පිළිපදින්නාවූ සත්පුරුෂයන්ට වර්ෂ ගණන් හෝ මාස ගණන් ගතවීමෙන් නොව එදිනෙදාම ලැබිය හැකි ගුණවලින් යුක්තයි. එනම් කල් නොයවා විපාක දෙන්නේය.
- එහිපස්සිකො - “එන්න”, “බලන්න” යන ආරාධනාව කරමින් නොබියව ඉදිරිපත් කළ හැකිය.
- ඔපහයිකො - අන් සියලු දෙයටම වඩා පළමුවම, මේ උතුම් ධර්මය සිතෙහි පිහිටුවීමට සුදුසු වන්නේය.
- පච්චත්තං වේදිතබ්බෝ විඤ්ඤතිති - නුවණ ඇත්තන් විසින්ම වෙන වෙනම අවබෝධ කටයුතු වන්නේය.

මෙසේ අවබෝධයෙන් යුතුවම ධර්ම රත්නයේ ගුණසිහිපත් කරන ඔහුගේ සිත පහදිනවා. ඒ සිතේ ප්‍රමෝදය උපදිනවා. සිතෙහි කුමක් හෝ උපක්ලේශයක් පැවතුනා නම් ඒවා ප්‍රහානය වෙනවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උපමාවක් දේශනා කරනවා. කුරුදු, නහනු, දිය හා පුරුෂයාගේ ව්‍යායාමය හෙවත් ක්‍රියාවෙන් ශරීරය පිරිසිදු වන්නේද ඒ අකාරයෙන්මය. ඔබ ඒ උතුම් ශ්‍රී සද්ධර්මය නුවණින් දකින්නට උත්සාහ ගන්න. ඇලීම්, ගැටීම් නිසා සිතේ හටගත් දුක්ඛ දෝමනස්ස ඉවත්වෙමින්, සිතට ලැබෙන සුවය අපමණයි. මේ තරම් වටිනා ධර්මයක් දැනුමට පමණක් මතකයේ තබාගෙන සිටියාට වඩා අවබෝධයෙන් යුතුව සිතට ගෙන පිළිපදින විට තමාටම සිතේ මහත් වූ නිවීමක් දැනෙන්නට පටන් ගන්නවා.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විශාඛාවන්ට ආමන්ත්‍රණය කරමින් නැවත දේශනා කරනවා, විශාඛාවෙහි, සිතේ පිරිසිදු බව උපක්‍රමයෙන් කළ යුතු වෙනවා. ඒ වගේම එවැනි තවත් ක්‍රමයක් පවතිනවා. “ඉධ විසාබෙ අරියසාවකො සංඝං අනුස්සරති: සුපටිපන්නෝ භගවතො සාවකසංඝෝ.....” එනම්, මේ ශාසනයෙහි ආර්ය ශ්‍රාවකයා සංඝයා අනුස්මරණය කරනවා. ඒ මෙසේයි.

සුපටිපන්නෝ භගවතෝ සාවකසංඝො - භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සංඝයා වහන්සේ අධි ශීල, අධි චිත්ත, අධි ප්‍රඥා සංඛ්‍යාත සුන්දර ප්‍රතිපත්තියක් ඇති සේක.

උපුපටිපන්නෝ භගවතෝ සාවකසංඝො - භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සංඝයා වහන්සේ අධිශීල, අධි චිත්ත, අධි ප්‍රඥාව සංඛ්‍යාත සෘජු ප්‍රතිපත්තියෙහි යෙදෙන සේක.

ඤ්ඤාපටිපන්නෝ භගවතෝ සාවකසංඝො - භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සංඝයා වහන්සේ අධි ශීල, අධි චිත්ත, අධි ප්‍රඥා සංඛ්‍යාත නිවනට හේතුවන ප්‍රතිපත්තියෙහි වැඩිම කරවන සේක.

සාමිච්චිපටිපන්නෝ භගවතෝ සාවකසංඝෝ - භාග්‍යවතුන් ශ්‍රාවක සංඝයා වහන්සේ අධි ශීල, අධි චිත්ත, අධි ප්‍රඥා සංඛ්‍යාත ගරු කිරීමට සහ කල්‍යාණ මිත්‍ර සේවනයට සුදුසු පිළිවෙතෙහි පිහිටා සිටින සේක.

යදිදංචන්තාරි පුරිසයුගාහි අට්ඨපුරිස පුග්ගලා ඒස භගවතෝ සාවකසංඝො - භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඒ ශ්‍රාවක සංඝයා වහන්සේ යුගල වශයෙන් හතරක්ද පුද්ගල වශයෙන් අටදෙනෙක්ද වන සේක.

ආනුෂ්‍රෝයයා - ඉතා දුර සිට වුවද ගෙනවිත් පිළිගන්නා සිවුපසය පිළිගැනීමට සුදුසු වන සේක.

පානුෂ්‍රෝයයා - දුර බැහැර සිට පැමිණෙන ආගන්තුක වූ ඤාති හිත මතුරන් උදෙසා පිළියෙල කළ දෙය වුවද පිළිගැනීමට සුදුසු වන සේක.

දුක්ඛිණියා - සැදහැවුණ විසින් පරලොව සැප පතා පුදන දානය පිළිගැනීමට සුදුසු වන සේක.

අඤ්ජලිකරණියා - සියලු දෙව්, බමු, මිනිසුන් විසින්ම දොහොත් මුදුන් තබා කරන නමස්කාරය පිළිගැනීමට සුදුසු වන සේක.

අනුත්තරං පුඤ්ඤාදිකරණියා - සියලු ලෝක වාසීන්ටම අනුත්තර වූ පින් කෙතක් වන සේක.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කරනවා. ආර්ය සංඝයා සිහිකරන ඔහුගේ හෝ ඇයගේ සිත පහදිනවා. සිතෙහි ප්‍රමෝදය උපදිනවා. යම් උපක්ලේශ එම සිතේ වෙත් නම් ඒවා ප්‍රහාන වෙනවා. යම් ආකාරයක, කිලිට් වස්ත්‍රයක පිරිසිදුකම උපක්‍රමයෙන් වේද ඒ ආකාරයෙනි. බුදුරජාණන් වහන්සේ උපමාවක් දක්වනවා. උණුසුම, හළු, ගොමු, වතුර නිසාත් පුද්ගලයාගේ උත්සාහයත් නිසා කිලිට් වස්ත්‍රය පිරිසිදු වෙනවා. ඒ වගේම, කිලිට් සිතේ පිරිසිදු බව සිදු වෙනවා.

අප විසින් ද ඒ ආකාරයෙන් ආර්ය සංඝරත්නයේ ගුණ සිහි කරන විට සිතේ මහත්වූ නිවීමක් ඇති වේවි. ඒ ගුණ සිහිකරන විට, ඒ ගුණයන් අපගේ පැවැත්මට හැකිතාක් දුරට සම්ප කරගැනීම අවශ්‍යයි. එනම් ඒ ආර්යන් වහන්සේලා වැඩිම කළ මඟ ගමන් කිරීමට උත්සාහ ගැනීමයි.

උපෝසථ දිනය, ආර්ය උපෝසථයක් බවට පත්කර ගන්නා ආකාරයි මේ පැහැදිලි කරන්නේ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආර්ය උපෝසථයේදී කිලිට් සිතේ කෙලෙස් නැති කරන තවත් ආකාරයක් මෙසේ දේශනා කරනවා. විශාඛාවෙනි, මේ ශාසනයේ ආර්ය ශ්‍රාවකයා, තමාගේ පිරිසිදු සීලය මේ විදියට අනුස්මරණය කරනවා. ඔබගේ සීලයත්, මේ ආකාරයෙන්ම ඔබටත් සිහිපත් කරන්නට හැකිදැයි නුවණින් සිතා බලන්න. ඔබගේ සීලය ගැන ඔබට අවංකවම සතුටු විය හැකි නම්, ඔබ හැබෑ බුද්ධ ශ්‍රාවකයෙක් වනු ඇත.

- අබණ්ඩානි - මූලින් හෝ අගින් සීලය නොකැඩුණේ වෙයි.
- අච්ඡිද්දානි - මැද එක ද ශික්ෂා පදයක් නොකැඩුණේ වෙයි.
- අසබලානි - පිළිවෙලින් ශික්ෂාපද දෙක, තුන බැගින් නොකැඩුණේ වෙයි.
- අකම්මාසානි - අතරින් පතර ශික්ෂා පද නොකැඩුණේ වෙයි.
- භුජිස්සානි - තෘෂ්ණා භාවයෙන් මිදී ස්වෛරී බව රැඳුණේ වෙයි.
- විඤ්ඤප්පසන්ථානි - බුද්ධාදී උතුමන් විසින් ප්‍රශංසා කරන සුළු වූයේ වෙයි.
- අපරාමට්ඨානි - තෘෂ්ණා දෘෂ්ඨිත්ගේ ස්පර්ශ නොවූයේ වෙයි. මම මේ සීලයෙන් අසවල් යමක් ලබන්නෙමි ශි නොපවසන්නේ වෙයි. නුඹගේ සීලය මේ ආදී දොස් ඇතැයි, කිසිවෙක් විසින් නොකියන්නේ වෙයි.
- සමාධිසංවත්තනිකානි - උපචාර, අර්පණා සමාධි හෝ මාර්ග සමාධි, එල සමාධි පිණිස පවත්නේ වෙයි.

මෙසේ තම සීලය ගැන සිහිකරන විට ඔහුගේ හෝ ඇයගේ සිත පහදිනවා. ප්‍රමෝදය උපදිනවා. සිතේ කෙලෙස් වෙන්නම් ඒවා ප්‍රහාන වෙනවා. කිලිට් වූ කණ්ණාඩියක් පිරිසිදු කරන්නාක් වගෙයි. තෙල්ද, හළු ද කොසුවද, ඒ වගේම පුරුෂයාගේ ව්‍යායාමය නිසාත් කණ්ණාඩිය පිරිසිදු වෙයි. එමෙන්ම කිලිට් සිතේ පිරිසිදු බවටත් උපක්‍රමයක් අවශ්‍යයි. තමා විසින් මැනවින් ආරක්ෂා කරන ලද සීලය ගැන මෙනෙහි කරන විට ආධ්‍යාත්මික මහා බලයක්, ශක්තියක් සිතට දැනේවි. ඒ ආධ්‍යාත්මික සවිය නිසාම ළාමක පාපී සිතුවිලි යටපත් වෙන්නට වෙයි. ප්‍රහාන වීමට පටන් ගන්නවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කරනවා. විශාඛාවෙනි, මෙයම ආර්ය ශ්‍රාවක සීල උපෝසථයයි. මේ ශ්‍රාවකයා සීලය සමග වාසය කරනවා. සීලය නිසා ඔහුගේ හෝ ඇයගේ සිත පහත් වෙනවා. ඔහුගේ සිතේ යම් හෝ උපකෙලෙස් වෙත් නම් ඒවා ප්‍රවාහනය වෙනවා. ඒ අත්දැකීම ඔබටත් ඇත්දැයි නුවණින් විමසා බලන්න.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නැවතත් දේශනා කරනවා, කිලිටි සිතේ පිරිසිදු බව පිණිස ආර්ය ශ්‍රාවකයා දෙවියන් ගැන අනුස්මරණය කරනවා. වාතුම්මහාරාජකය, තච්චිසාව, යාමය, තුසිතය, නිම්මාණරකිය, පරනිම්මිත වසවත්තිය, බඹලොව ද දෙවියෝ සිටිනවා. යම්බඳු වූ ශ්‍රද්ධා, සීල, ශ්‍රැත, වාග, ප්‍රඥා වන්ගෙන් සමන්තාගතව මෙයින් වුනව එහි උපන්තාහු නම් එබඳු වූ ශ්‍රද්ධා, සීල, ශ්‍රැත, වාග, ප්‍රඥා ගුණ මට ද තිබෙනවා. තමාගේ හා දෙවියන්ගේ මෙම ගුණ සිහිපත් කරන ඔහුගේ හෝ ඇයගේ සිත පහන් වෙනවා. ඒ සිතෙහි ප්‍රමෝදය උපදිනවා. සිතේ කුමක් හෝ උපක්ලේශ පැවතියා නම් ඒවා ප්‍රහානය වෙනවා.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා. ආර්ය උපෝසථය අනුගමනය කරන මේ ආර්ය ශ්‍රාවකයා තමා සමාදන් වූ උපෝසථ අට්ඨාංග සීලය ගැන මෙසේ සිහිපත් කරනවා. රහත්හු දිවිහිමියෙන් ප්‍රාණසාතයෙන් වැළකී, අත්හරින ලද දඬු හා අවි ඇත්තාහු පාපයට ලජ්ජාවෙන් ද දයාවන්තව සියළු ප්‍රාණීන්. භූතයන් කෙරේ හිතවන්තව වාසය කරනවා. මමත් මේ රාත්‍රිය සහ දවස ඒ රහතුන් වහන්සේලා මෙන්ම වාසය කරනවා. මේ ගුණයෙන් මම රහතුන් වහන්සේලා අනුකරණය කරනවා. මා විසින් හැබැවට පෙහෙවස් වාසය කරනවා. සිල් සමාදන්ව සිටිනවා. මේ ආකාරයෙන් රහතුන් වහන්සේලා මෙන්ම සොරකමින් වැළකී දිවා රාත්‍රී ගත කරමිසි සිතනවා. රහතුන් වහන්සේලා දිවිහිමියෙන් ආරක්ෂා කළා වගේ මම ද කාමසේවනයෙන් වැළකෙමි. බොරු කීමෙන් වැළකෙමි. මදයට හා ප්‍රමාදයට හේතුවන රහමෙරින් වැළකෙමි. රහතන් වහන්සේලා මෙන් එක වේලක් ආහාර ගෙන රාත්‍රී හෝජනයෙන් වැළකී, විකාල හෝජනයෙන් බැහැර වෙමි. නැටුම්, ගැයුම්, වැයුම්, විසුළු දෑක්ම, මල්, සුවඳ විලවුන් දරමින් ශරීරය සැරසීමෙන් වැළකෙමි. උස් ආසන හා මහ ආසන බැහැර කොට ඇඳක හෝ තෘණ ඇතිරියක සයනය කරමි. මේ ලෙස මම ද රහතුන් වහන්සේලා අනුකරණය කරමි. මෙයම ආර්ය උපෝසථයි. ඔබ අසා තිබෙන ආර්ය කාන්ත සීලයන් මෙයමයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරන, ආර්ය උපෝසථයේ අවසන් කරුණු කිහිපයක් නුවණින් විමසා බලන්න. ඉහත සඳහන් කළ අයුරින්, උපෝසථ සීලය ආරක්ෂා කරන්නේ නම් එම මහත්ඵල වෙනවා. මහානිසංස ද වෙනවා. මහා ජුඛික (බැබළුණු) වෙනවා. මහා විජ්චාර (පැතිරුණු) වෙනවා. ඒ කෙසේද? යම් කෙනෙක් අංග, මගධ, කාසි, කෝසල, වජ්ජී, මල්ල, චේති, වංග, කුරු, පඤ්චාල, මච්ඡ, සුරසේන, අස්සක, අවන්ති, ගන්ධාර, කාම්බෝජ වගේ රත්රුවනින් පිරි සොළොස් මහා ජනපදවල රාජ්‍යකළත්, අෂ්ඨාංග සමන්තාගත

උපෝසථ සීලයේ දහසය කොටසින් එක් කොටසක් තරම්වත් නොවටී. එයට හේතුව කුමක්ද? දිව්‍ය සුවයට ගළපන විට මිනිස් රාජ්‍ය අල්ප වෙනවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මිනිස් ලෝකයේ ආයුෂට ගළපා සදිවා ලෝකයේ ආයුෂ දීර්ඝ බව දේශනා කරනවා. මිනිස් ආයු වර්ෂ පණහක් වාතුම්මහාරාජකයේ එක දවසකි. එවැනි අවුරුදු පන්සියක් එහි ආයු ප්‍රමාණයයි. මිනිස් ආයු වර්ෂ සියක් තච්චිසාවේ එක් දිනකි. එවැනි අවුරුදු දහසක් එහි ආයු ප්‍රමාණයයි. මිනිස් ආයු වර්ෂ දෙසියක් යාමයේ එක් දිනකි. එවැනි අවුරුදු දෙදහසක් එහි ආයු ප්‍රමාණයයි. මිනිස් ආයු වර්ෂ භාරසියක් තුසිතයේ එක් දිනකි. එවැනි අවුරුදු භාරදහසක් එහි ආයු ප්‍රමාණයයි. මිනිස් ආයු වර්ෂ අටසියක් නිම්මාණරකියෙහි එක් දිනකි. එවැනි අවුරුදු අටදහසක් එහි ආයු ප්‍රමාණයයි. මිනිස් ආයු වර්ෂ දහසය සිය වසක් (1600) පරනිම්මිති වසවත්තියේ එක්දිනකි. එවැනි අවුරුදු දහසය දහසක් එහි ආයු ප්‍රමාණයයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, යම් පුරුෂයෙක් හෝ ස්ත්‍රියක් අෂ්ඨාංග උපෝසථය මැනවින් සමාදන්ව සිටි කළුරිය කොට ඉහත දැක්වූ දෙවිලොවක උපදින්නේය. එවිට මිනිස් රාජ්‍ය සැප ඉතාම අල්ප වෙයි. පහත් වෙයි. මින් අදහස් කරන්නේ මැනවින් රකින්නාවූ පෙහෙවසෙහි හෙවත් උපෝසථයෙහි උතුම් බව පෙන්වීමයි. මතුකොට දැක්වීමයි. මෙසේ ආර්ය උපෝසථය මැනවින් වාසය කොට සිතෙහි කෙලෙස් දුරුකොට, සිත පිරිසිදු කොට, චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම අවබෝධයෙන් ඒ උතුම් වූ අමා නිවනම අවබෝධ වේවායි අධිෂ්ඨාන කරමු.

සාධු ! සාධු ! සාධු !

සාධු සූත්‍රය

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

“ඛන්ධා පසතං
 දානාව ඛො ධම්මපදං ව සෙය්‍යො
 පුබ්බේව හි පුබ්බතරේව සන්තො
 නිබ්බාණාමෙවජ්ඣගමං සපඤ්ඤති”

“සැදැහැයෙන් දීම නන් අයුරින් පසස්නා ලදි. දානයට වඩා ධර්මපදය හෙවත් නිර්වාණයම ශ්‍රේෂ්ඨය. පෙරද, ඉතා පෙරද නුවණැති සත්පුරුෂයෝ නිවහම අවබෝධ කළාහුය.”

කාරුණික වූ පින්වතුහි,

උතුම් බුදු රුවන, සදහම් රුවන, ආයථි මහ සඟරුවන යන කුතුරුවන් සතු සුවිසි මහ ගුණ බෙලෙන් පින්වත් ඔබ සැම දෙනාටම ජීවිත ගමනේ හැම සැනසිල්ලක්ම වේවා! ධර්මානු ධර්ම ප්‍රතිපත්ති මගෙහි සියළු කායික මානසික සුවයන් නොඅඩුව ලැබ උතුම් වූ වතුරායථි සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය පිණිසම උපකාරක ධර්මයක් වේවා! පළමුකොට මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා, ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර ජේතවනාරාමයේ වැඩ වාසය කරනවා. පෙරයම ගතවී මැදියම උදාවීගෙන එනවා. එනම් මධ්‍යම රාත්‍රියයි. බොහෝ දේවතාවුන් වහන්සේලා මේ මධ්‍යම රාත්‍රියේ තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ අභියසට පැමිණුනා. මේ දවසේ පැමිණුන දෙවියන්

හැදින්වූයේ සතුල්ලපකායික දෙවියන් ලෙසිනුයි. මේ මධ්‍යම රාත්‍රියේදී තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ හමුවට පැමිණ වැඳ නමස්කාර කරමින් ඒ දෙවියන් අතරින් එක් දේවතාවුන් වහන්සේ නමක් බුදුරජාණන් වහන්සේ සමීපයෙහි මෙම උදානය පහළ කරනවා.

“නිදුකාණන් වහන්ස, දීම මැනවි.

(01) “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මසුරුකමින් මිදී අප්‍රමාදයෙන් යුක්තව දන්දීම සිදුකළ යුතුයි.” එනම් මසුරු කමින්ද, ප්‍රමාදයෙන්ද මෙසේ දානය දෙනු නොලැබේ. පින්පල දන්හමු විසින් දිය යුතු වෙනවා.

“අප්පජ්ඣමෙන පච්චංචි - ඛන්ධනෙන හදිච්චරො
 අප්පමා දක්ඛිණා දිනනා - සහස්සෙන සමං මිතාති”

ඒ වගේම දානය පුජා කළ යුත්තේ පින්-ඵල අදහාගෙනමයි. කර්මය හා ඵලය අවබෝධය ඇති කර ගෙනමයි.

මේ ආදී වශයෙන් මේ දේවතාවුන් වහන්සේ සදහන් කරනවා, “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මසුරුමල නැති කරගෙන අප්‍රමාදව දන්දිය යුතුයි. ඒ වගේම පින් ඵල අදහාගෙන, කර්මය ඵලය පිළිබඳ අවබෝධයක් ඇතිකරගෙන ම දන්දිය යුතුයි.” මේ ලෙසින් දන්දිය යුතු යයි මේ දෙවියන් විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉදිරියේ ප්‍රකාශ කරනවා. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්ස, මේ පිළිබඳව තුෂ්ණිමිභුතව අසාගෙන සිටිනවා. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ මේ ආශ්වයථිමත් වූ ශ්‍රී සද්ධර්මයට කිසිවිටකත් නොගැලපීමක් එහි ඇත්තේම නැහැ. මේ සූත්‍ර දේශනාව අවසානයේදී බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ පිළිබඳව ප්‍රශංසා කරනවා.

“මච්චිර විනයෙ මලං” - මසුරු මල නැතිව

මසුරුකමක් තිබෙනවා නම්, ලෝභිකමක් තිබෙනවා නම් එය මලයක්. හරියට හැදෙන ගහකට පිළිලයක් වගේ, යහපත්ව පවත්වා ගන්න උත්සාහ කරන යකඩයකට විනාශ වන මලයක් වගේ, ගලක් විනාශ වන්න හේතුවන වජ්‍රයක් (දියමන්තියක්) වගේ, ගලෙන් හටගත් දෙයින් ගල විනාශ වෙලා යනවා වගේ මේ සිතේ ලෝභී සිතුවිලි ඇතිවීම දන් දීමට සිතක් තිබෙන කෙනෙකුට ඇතිවන මලයකුයි. ඒනිසා මසුරු මල නැතිව දන් දෙන්න යැයි සදහන් කළේ එයයි.

පින්වතුනේ, දීමට අදහස් කරන දේ සෝමනස්ස සහගත නම්, ඥාණ සම්ප්‍රයුක්ත නම්, ඒ වගේම අසංධාරික නම් තමන් සිදුකරන්න බලාපොරොත්තු වන ක්‍රියාව කෙරෙහි, එනම් දානමය පින්කමක් නම් තුණුරුවන් කෙරෙහි ප්‍රසාදය වගේම කර්ම ඵල අදහාගෙන ඇති කරගන්න වූ සෝමනස්ස සහගත සිත ඥාණ සම්ප්‍රයුක්තයි. කර්මය හා ඵලය, පින් පව් අදහාගෙන, දානයේ ඇති ආනිශංස මනාව තේරුම් අරගෙනයි මේ පූජාව සිදු කරන්නේ.

අසංධාරිකයි, එනම් කවුරුවත් බල කිරීමක් නිසා නොවෙයි කර්මය හා ඵලය පිළිබඳව සෝමනස්ස සහගත සිත් පෙළක් ඇතිවන විට ඒ වගේම පින් - ඵල පිළිබඳව අවබෝධයක් ඇතිවන විට කවුරුවත් විසින් බල කරන්න ඕනෙ නැහැ. අපට ලද කුමන දෙයක් වුවත් දෙන්න හිතෙනවනේ. යම් විටෙක වේල් ගානක් කුසගින්නේ සිට තමන් ආහාර ගන්න සුදානම් වන විට, තමන්ගේ හිතට දැනුණොත්, මේ බත් පතෙහුත් යමක් පූජා කළ යුතුයි කියා, පිඬු සිඟා වඩින උතුම් වූ ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් වෙන්න පුළුවනි, පියාණන් කෙනෙක් වෙන්න පුළුවනි, මැණි කෙනෙක් වෙන්න පුළුවනි, යමක් ඉල්ලාගෙන පැමිණෙන කෙනෙක් වෙන්න පුළුවනි, දෙන්න හිතෙනවනේ.

පින්වතුනි, දානය කෙරේ ප්‍රසාදයක් තිබෙනවා. ඒ හිතේ මුසුරු මල නැහැ.

- මුත්තවාගො - මසුරු මලින් මිදුනු හා ත්‍යාග ඇත්තෝ
- පයනපාණි - දෙන්නට සෝදාගත් අත් ඇත්තෝ
- වොස්සග්ගරංගො - දීමෙහි ඇලුනේ
- යාවයෝගො - ඉල්ලීමට සුදුසු වූයේ
- දාන සංවිභාගරංගො - විමසා බලමින් දානයෙහි, පරිත්‍යාගයෙහි ඇලුනේ

ඒ සඳහන් කළේ ඉතාම වටිනා අදහසක්. මේ දෙවියන් සඳහන් කළේ මසුරු මල නැතිව, ඒ වගේම ප්‍රමාදයකින් තොරව දන්දිය යුතුමයි.

ප්‍රමාදයකින් තොරව යයි සඳහන් කළේ, "තවම දරුවො කුඩායි, ඒනිසා දරුවන්ගේ වැඩ කටයුතු තිබෙනවා. අපට දන්දීමට තරම් වේලාවක් නැහැ. දෙන්න යමක් නැහැ. තවම ගේ දොර හදන්න පටන් ගන්නා පමණයි. මේ කාලයේ මිල මුදල් ඕනෑ කරනවා. තවම රැකියාව ආරම්භ කළා පමණයි. නිසිසේ යමක් ලැබුණේ නැහැනේ. කල්වේලා අරගෙන පසු කලෙක පුළුවනි." මේ ආදී වශයෙන් හිතන්න පුළුවනි. කුසලයෙහි මනාව සිහිය පිහිටුවා

නොගන්නට පුළුවනි. එම සිහිය පිහිටුවන්නට නොහැකිවීමෙන් තමා මුල් කරගෙන ලෝකික වස්තුවලට ඇලීමයි.

නෑ, නෑ, ප්‍රමාද නොවී මා මුළින් සඳහන් කළ ආකාරයට මසුරු මල නැතිවුණාම අතට ගත් බත් පත පවා යම්විටක කුසගින්නේ හිදිමින් පවා දෙන්න පුළුවනි නේ. පූජා කරන්න පුළුවනිනේ. මෙහි ප්‍රමාදය යනු පින්වතුනේ, දහමෙහි පැහැදිලි කරන්නේ, කුසලයට ඇති අකමැත්ත හෝ කුසලයට ලංනොවීමයි. එමෙන්ම අසත්යයි. මෙතැනදී දානය කුසලයක් නම් ඒ දානය නමැති කුසලය සිදු කරන්න ඇති අකමැත්තෙන් හෝ එසේ නැත්නම් එය කල් දුම්ම හෝ එසේ නැතිනම් එය නොකර හැරීම, එය ප්‍රමාදයයි. ඒ නිසා මසුරු මල දුරු කරගෙන ප්‍රමාදයෙන් බැහැරවී දන් දිය යුතුමයි.

මේ දෙවියන් සඳහන් කළ තුන්වෙනි අදහස මතකයිනේ. යමක් දෙනවා නම් කර්මඵල අදහාගෙනම පූජා කරන්න ඕනෑ පින් - ඵල අදහාගෙනම පූජා කරන්න ඕන.

"දින්නං සුඛං ඵලං භොති" - දීමෙන් සැප ලැබෙනවා හැබැමයි. ඒ උනත් කර්ම ඵල අදහාගෙන, අවබෝධයෙන් යමක් පූජා කළොත් පින්වතුනි, එය "මහපඵල මහානිසංස භොති" මහත් ඵල වෙනවා. මහා ආනිසංස ලැබෙනවා. මා ඔබට සඳහන් කළොත් කුසලයක් නිසා මනුෂ්‍ය ජීවිතය ලබන්න පුළුවනි. මනුෂ්‍ය ජීවිතය ලැබුවත් නැගිටින්නට දෙපය නිසිසේ පිහිටියේ නැතිනම්, තමන්ගේ කටයුතු කරගන්න අත්දෙකක් නොලැබුණොත්, ලෝකය දෙස බලන්න බැරිනම්, පෙනෙන්නේ නැතිනම් මනුෂ්‍ය ජීවිතයක් ලැබුවත්, එහි ප්‍රයෝජනය සම්පූර්ණ කියලා ඔබට හිතෙන්න පුළුවනි. රජමැදුරක, සිටු මැදුරක උපත ලැබුවත්, දැන්, දෙපා මනාව පිහිටා නැත්නම්, ලෝකය දක ගන්න බැරිනම්, වදනක් මුවින් පිටකර ගන්න බැරිනම්, මනුෂ්‍ය ජීවිතයක් ලැබුවත්, මොකටද මම ඉපදුණේ? ඒ ලැබූ මනුෂ්‍ය ජීවිතයෙන් ඵල නෙලාගන්න තරම් මට ශක්තියක් නොලැබුණේ ඇයි කියලා ඇහෙන්න පුළුවනි නේ. ඒ නිසයි මසුරු මල නැතිව අප්‍රමාදීව දන් දිය යුත්තේ. මේ දේවල් සිදු කරන විට පින්-ඵල අදහාගෙන, කර්ම ඵල අදහාගෙනම දානය පූජා කළ යුතුමයි.

පින්වතුනේ, මෙසේ මේ දේවතාවන් සඳහන් කරන විට, තවත් දේවතාවක් දැන් හඬ අවදි කරනවා. ඒ දේවතාව හඬ අවදිකරමින් මෙසේ සඳහන් කරනවා. සඳහන් කරන්නේ කුමක්ද?

(02) “හැඳවමයි, නිදකාණන් වහන්ස, බොහොම හොඳයි, දන්දීම බොහොම හොඳයි. ඒ වගේම මමත් යමක් සඳහන් කරන්න කැමතියි. මඳක් හෝ තරමක් තිබෙන වෙලාවක මඳක්, තරමක් නමුත් දීම හොඳයි. මසුරුමල නැතිව ප්‍රමාද නොවී දන්දීම කළ යුතුයි. ඒ දෙන දෙය පින් - පව්, කර්ම-ඵල අදහාගෙනම දිය යුතුයි. මිලගට සඳහන් කරනවා, තරමක් (ටිකක්) වුවත් තිබෙන වෙලාවක තරමක් දන් දිය යුතුයි. මේ ලෝකයේ බොහෝ දෙනෙකුට යම් විටෙක බොහෝ දේ තිබෙනවා. බොහෝ දේ තිබුණත් ඒ අය දෙන්නේ නැහැ. නමුත් තරමක් වුවත් තිබෙන වෙලාවෙක තරමකට වුනත් දන් දෙන්න පුළුවනි නම් එය බොහොම වටිනාවානේ. එය දහසක් ප්‍රමාණයක වටිනාකමක් තිබෙනවා කියා සඳහන් කරන්න පුළුවනි. තරමක් දුන්නත් එය ප්‍රමාණයක් ලෙසින්, අතට හසුවුණේ මෙපමණ ස්වල්ප ප්‍රමාණයක් කිවුවත්, එය දහසකට වඩා වටිනවා. දහසක් අත් වලින් දුන්නා සේ, දහසක් මිටි මොලවා දුන්නා වගේ, එය දහසක් සමාන කොට දෙන්න පුළුවනි. බොහොමයක් තිබෙන විට දෙනවට වඩා තරමක් තිබෙන වෙලාවට මසුරු මල නැති කර ගන්න, ප්‍රමාද නොවී, කල් නොදමා දන්දීම මොනතරම් වටිනවද?”

“බොහොමයක් හරි හම්බ කර ගන්න කල් මම නතරවෙලා ඉන්න ඕන. දැන්ම දන් දෙන්න බැනේ. මේ දේවල් කරමින්, දරුවොත් හදාගෙන, ගේ දොර හදාගෙන, යමක් එකතු කර ගත්තට පස්සේ මට පුළුවනි දානයක් පූජා කරන්න.” මේ ලෙසින් ඔබ සිතුවොත් නෑ නෑ පින්වතුනි, ටිකක් තිබෙන වෙලාවට ටිකක් නමුත් දෙන්න බොහෝ දෙනෙකුට බොහෝ දේ තිබේද්දීත් දෙන්නේ නැති නිසා ටිකක් තිබෙන වෙලාවට ටිකක් වුවත් දෙන්න පුළුවනි. ආහාරයට ගත් ආහාර බඳුනෙන් මිටක් වුවත් යම් කෙනෙකුට හිත හොඳින් පූජා කරන්න පුළුවනි නම් ඒ ස්වල්පය වුවත් ඒක දහසක් වටිනවා. මොනතරම් සැනසිල්ලක්ද?”

(03) මිලගට සතුල්ලපකායික දෙවියන් අතර සිටි තවත් දෙවි කෙනෙක් සඳහන් කරනවා, හැඳවටම දීම බොහොම හොඳයි, ටිකක් නමුත් දීම බොහොම හොඳයි, ඒ වගේම ශ්‍රද්ධාවෙනුත් දෙන්න ඕන.

“දානංච යුද්ධංච සමාන මාහු
 අප්පාපි සන්නා බහුතෙ ජීනංති
 අපපමිපි වෙ සද්දහානො දදාති
 තෙ හෙව සො හෝති සුඛි පරතාති”

දානයත් යුද්ධයත් සමාන යයි කියති. ටික දෙනෙක් වුවත් විරුපුරුපයෝ බොහෝ වූ බියසුල්ලන් දිනත්. ඉඳින් සැඳහැන්තේ ස්වල්පයකුත් දේ ද එයින්ම, හෙතෙම පරලොව සුව ලබන්නේ වෙයි.

මේ ආදී වශයෙනි තෙවැනි දේවතාව සඳහන් කරනවා, ශ්‍රද්ධාවෙන් දෙන්න ඕන. පින්වතුනි කුමක්ද, ශ්‍රද්ධාව යනුවෙන් සඳහන් කරන්නේ?

“යො සද්ධො හොති සඤ්ඤාති තථාගතස්ස ඛේධිං ඉතිපිසො හගවා අරහං සමිමා සමිබුද්ධෝ..... හගවාති.”

මේ ආදී වශයෙන්, ඔබට ඒ ඉතාම හුරු පුරුදු තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි අසිරිමත් වූ බුදු ගුණ හදවතට දෙන න ඒ ඉතිපිසො ගාථා රත්නය මතකයිනේ. එය දැන අවබෝධයෙන් යුක්තව පැහැදීමක් ඇති කර ගන්නවා.

ඉතිපිසො හගවා අරහං ආදී නව අරහාදී බුදුගුණ යන්හි මෙසේද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අරහං නම් වන සේක. ඒ කෙසේද? රාගය නම් වූ ඇලීම මුළුමණින්ම බැහැර කළා. ද්වේශය නම් වූ ගැටීම, පටිසය මුළුමණින්ම බැහැර කළා. අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත යන ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මය කෙරේ ඇති අනවබෝධය නම් වූ මූලාව මුළුමණින්ම බැහැර කළා. මේ රාග, දෝෂ, මෝහ ආදී කෙලෙසුන් මේ දීර්ඝ වූ සංසාර ගමනෙහි දුකට හේතු වෙනවා.

“තිබ්බං පච්චනු භූතං, ව්‍යසනං පච්චනු භූතං කඨ්ඨි වඩ්ඨිතා, දීඝ රතනංචො භික්ඛවේ දුක්ඛං පච්චනු භූතං”

අනමතගග වර්ගයේ සූත්‍ර දේශනා කිහිපයකදීම, අස්ස සූත්‍රය මුල් කොට තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා මහණෙනි, (හික්ෂු, හික්ෂුණි, උපාසක, උපාසිකා සිවු පිරිසටමයි මේ දේශනා කරන්නේ) ඔබ හැම කෙනෙක්ම තියුණු ලෙස දුක් විඳලා තිබෙනවා. (තිබ්බං පච්චනු භූතං) මහත් වූ ව්‍යසනයන්ට හසුවී තිබෙනවා. (ව්‍යසනං පච්චනු භූතං) මේ සිරුරු වලින් මහ පොලොවේ හැමතැනම පස් යට වෙලා තිබෙනවා. (කට්ඨි වඩ්ඨිති) මේ හැමකෙනෙක්ම දීර්ඝ කාලයක් සංසාර ගමනේ දුක් විඳ තිබෙනවා. (දීඝ රතනං චො භික්ඛවේ දුක්ඛං පච්චනු භූතං) ඔබ සැමගේ සිත් සුවපත් කරගන්න පුළුවනි කුමක් නිසාද? මනාපයන්ගෙන් වෙන්වන විට, අමනාපයෙන් හා ගැටෙන විට, එකතු වන විට, දුව වෙනුවෙන් හැඬු කඳුළු, පුතා වෙනුවෙන්

හැඬූ කඳුළු, මව වෙනුවෙන්, පියා වෙනුවෙන්, සොහොයුරා වෙනුවෙන්, සොහොයුරිය වෙනුවෙන්, හෝග ව්‍යසනයේදී, ශෝක ව්‍යසනයේදී, ලෙඩදුක් ඉදිරියේ වැගුරු කඳුළු සිවු මහ සාගරයේ ජල කඳට වඩා වැඩියි.

මේ ලෙසින් “දීඝ රත්තං වො භික්ඛවේ දුක්ඛං පච්චන භූතං” ඔබ අප හැම කෙනෙක්ම මේ කළවරක් නැති පූර්වාන්තයක් දකින්නට නැති, දීර්ඝ වූ සංසාර ගමනේ කඳුළු වගුරුවා තිබෙනවා.

පින්වතුනේ එසේ නම් තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව ඇති කරගන්න බලන්න. මේ සාධු සූත්‍ර දේශනාවේදී දීම (පරිත්‍යාගය, දානය) පිළිබඳවයි දේශනා කළේ. තුන්වන දෙවියන් සඳහන් කළේ දන් දීම හොඳයි, ටිකක් නමුත් දෙන්න ඕන. ඒ වගේම ශ්‍රද්ධාවෙන් දෙන්න ඕන. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි ‘අරහං’ බුදු ගුණයේ පටන් ශ්‍රද්ධාව ඇති කරගන්නේ කෙසේද කියා මා සඳහන් කළානේ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රාග, දෝෂ, මෝහ මුළුමනින්ම බැහැර කළා. ඒ රාග, දෝෂ, මෝහ බැහැර කළ යුතුයි.

“අවජ්ජා භිවරණානං සත්‍යානං තණ්හා සංයෝජනානං සංඛාවතං සංසරතං”

මේ රාග, දෝෂ, මෝහ කෙලෙස් නිසයි, තෘෂ්ණාව නිසයි පින්වතුනේ, අවිද්‍යාවෙන් වැසී, තෘෂ්ණාවෙන් සසර ගමනට බැඳීලා දුවගෙන ගමන් කරන්න වෙන්නේ. හඬාගෙන යන්න වෙන්නේ එසේ නම් මේ රාග, දෝෂ, මෝහ බැහැර වූ තැන මේ හැඩ්මි, වැලපීම් වලින් දුක්ඛ දෝමනස්ස වලින් බැහැර වෙන්න පුළුවන්නේ.

“විමුක්තසම්මං විමුක්තමිති ඥාණංහොති”

මේ රහත් භාවයට පත්වන විට ‘මිදුණා’, ‘මිදුණා’ එනම් මේ සසර ගමනින් මිදුනෙමිසි යන ඥාණය පහළ වෙනවා. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි මේ අරහං ආදී බුදුගුණයේ පටන් ශ්‍රද්ධාව ඇති කර ගන්නවා. අපේ සිත බුදු ගුණයන් කෙරෙහි පහදින විට, නතු වෙන විට, බුද්ධානුස්සති භාවනාවක් වගේ බුදු උතුමන් පවා බෝධිසත්ව අවදියේදී පටන් පිරු මේ දානාදී පාරමී ගුණ අපේ හදවත් වලට දූනෙන්න පටන් ගන්නවා. හිත පමණක් නොවේ අත් දෙකෙන් දෙන දෙයක් සමගින් හිත එකඟ වෙලා දෙන්න පුළුවනි. එසේ දෙන්න නොහැකි වුණොත් මේ දෙවියා සඳහන් කළේ කුමක්ද පින්වතුනි?

“දානං ච යුද්ධංච සමාන මාහු අප්පිසංතා ඛහුතෙජිනනි”

පින්වතුනේ දානය හරියට මසුරු මල තිබෙන හිතක, ප්‍රමාද බව තිබෙන හිතක නම් යුද්ධ කිරීමක් වගෙයි. මසුරු මල නැති කර ගන්න කොට, ලෝභී බව තුනී කර ගන්න කොට, අප්‍රමාදීව කටයුතු කරන විට, ඒ වගේම කර්ම ඵල අදහාගෙන දෙන විට ටිකක් වත් දෙන්න යොමු වෙනවා. එතකොට මසුරු බවක් තිබුණා නම්, ප්‍රමාදයක් හිතේ තිබුණා නම්, තමාගේ හිතක් සමගින් යුද්ධයක් කරලා දිනාගන්නවා. මම දිනුවා. මම දිනුවා. මා සතු දේ මට දෙන්න පුළුවන්නේ.

පාරමී නම් බාහිර වස්තු දන්දීම. උප පාරමී නම් ශාරීරික ඉන්ද්‍රියයන් දන්දීම. අද කාලයේ හැටියට නම් රුධිරය දෙන්න පුළුවනි. වකුගඩුවක් දන් දෙන්න පුළුවනි. මාංශ කොටස් පරිත්‍යාග කරන්න පුළුවනි. ඒ උප පාරමීයි. පරමස් පාරමී නම් ජීවිතය පවා පරිත්‍යාග කරන්න පුළුවනි. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි සැබෑ ශ්‍රද්ධා ගුණයක්, අවබෝධයෙන් යුක්තව, ආකාරවකී ශ්‍රද්ධා ගුණයට ළංවනවිට, ශ්‍රද්ධානුසාරී ස්වභාවයට පත්වන විට පින්වතුනේ, මේ සිතෙහි යුද්ධ කරන්න දෙයක් නැති තරම්. පරමස් පාරමීතාවෙන් ජීවිතය පවා පරිත්‍යාග කරන ස්වභාවයට පත්වෙන්න පුළුවනි.

පින්වතුනි, මේ දෙවියො උපමාවකුත් සඳහන් කරනවා. ධීර වීර සන්පුරුෂ ඇත්තෝ බොහෝ දෙනෙක්, ධීර වීර ස්වල්පයක්, ධීර වීර නොවන අසන්පුරුෂ, බොහෝ පිරිසක් පරාජය කරනවා. ප්‍රඥාව තිබෙන ස්වල්ප පිරිසක් සන්පුරුෂයන්, ප්‍රඥාව නැති බොහෝ පිරිසක් පරාජය කරනවා. පරලොවදීත් සැප ගෙන දෙන අවස්ථාවට පත්වෙනවා. කුමක් නිසාද යුද්ධයක් හා සමාන දීම ජය ගැනීම නිසයි. “දානංච යුද්ධංච සමාන මාහු” දානය යුද්ධයක් හැටියට සමාන කළා. නමුත් ශ්‍රද්ධාව ඇති වූ තැන යුද්ධය පහසුවෙන් ජය ගන්න පුළුවනි.

ඔබ සාමාන්‍ය වශයෙන් පවසන්නේ නම්, ශ්‍රද්ධාව ඇති වුණාම, දෙන්න පුළුවනි නම් කුසේ තිබෙන දෙයක් අතට අරගෙන හෝ දෙන්න හිතෙනවා. ඔබ කියාවි, “කණ කර පවා දෙන්න හිතෙනවා”. පින්වතුනේ, හැදිවන පවා පූජා කළ උතුමො, හැදිවන පවා පූජා කළ බ්‍රාහ්මණයන්, එදා තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දවස ජීවත්ව සිටියානේ. වර්තමාන පරිසරයේත් ජීවත්ව සිටිනවා. ඔබ අතරත් එසේ සිටින්නට පුළුවනි.

තමන්ට තිබෙන්නේ වස්තූ දෙක තුනක් වුවත්, එයින් එකක් වුවද පිරිසිදු කොට සැබෑ ශ්‍රද්ධාවෙන් යුතුව (ටිකක් වුවත් තිබෙන වෙලාවේ දෙනවා කියන අවස්ථාව) දන් දෙන්න පුළුවනි. එසේ ඇතිවන්නේ ශ්‍රද්ධාව තිබෙන විටදීයි. ධීර වීර ඇත්තෝ ස්වල්ප දෙනෙක් වුවත් එකතුවෙලා, ධීර වීර නැති බොහෝ පිරිසක් සිටියත් ජය ගන්න පුළුවනි. අන්න ඒ දීම නිසා පරලොවදී සැප ලැබෙනවා.

(04) පින්වතුනි, දැන් හතර වෙනුවට සඳහන් කළ, මේ සතුල්ලපකායික දෙවියන් අතර හිටි තවත් දෙවි කෙනෙක් දැන් හඬ අවදි කළා. හැබැවටම දීම හොඳයි. තරමක් වත් දීම හොඳයි. ශ්‍රද්ධාවෙන් දීම හොඳයි. ඒ වගේම මමත් මගේ අදහස සඳහන් කරන්න කැමැතියි. පින්වතුනේ දෙවියන් වුවත්, සමයක් දෘෂ්ඨික දෙවියන් වුනාම ධර්මය සොයාගෙන යනවා. දහමින් සුවපත් වුනාම මේ අදහස් දනෙනවා.

මේ දෙවියන් සඳහන් කරනවා, උට්ඨාන වීයඝියෙන් යුක්තව දැනුවත් උපයාගත් දේ දෙන්න ඕනෑ. පරිත්‍යාග කරන්න ඕනෑ. 'දහම්ලක්' එනම් ධර්ම ඥාණය ඇති කරගත්, දහමෙහි ජීවත්වන දහමින් වැඩ වසන ආයඝීන් වහන්සේලාටමයි දිය යුත්තේ. පින්වතුනේ පැහැදිලියි නේ මේ අදහස.

“උට්ඨාන විරියාධිගතෙහි හෝගෙහි
බාහා බල පරිච්ඡේහි
සේදා වක්ඛිත්තෙහි
ධම්මිකේහි ධම්ම ලද්දේහි”

උට්ඨාන වීයඝියෙන් හෝග ලබන්න ඕනෑ. බාහු බලයෙන් එනම් දෙඅතේ මහන්සියෙන්, දහඩිය වගුරුවා 'ධම්මිකා ධම්ම ලද්දේහි' ධර්මානුකූලව ජීවත් වෙමින් දැනුම් විදියටයි මෙය ලැබිය යුතු වන්නේ.

මේ හතරවෙනි වතාවට හතරවෙනි දෙවියෝ ප්‍රශ්න කරන්නේ කුමක්ද පින්වතුනේ. උට්ඨාන වීයඝියෙන් ධර්මානුකූලව සොයාගත් දේ, ධර්මය දන්නා ධර්මානුකූලව ජීවත්වන ආයඝීන් වහන්සේ නමකටම පූජා කරන්නට ඕනෑ. එවිට ඒ පිනෙන් ලැබෙන කුසලය මොන වගේද?

පින්වතුනේ, මේ නරකය, මහා නරකය. ආශ්‍රය කරගෙන තවත් නරක තිබෙනවා. ඔසුපත් නිරය යයි සඳහන් කරන 'වේතරණී' කියන නිරයෙන් බැහැරවී දිව්‍යස්ථාන දක්වාම යන්න පුළුවනි.

වාතූම්මහාරාජිතය
නාවතිංසය
යාමය
තුසිතය
හිමමාණා රතිය
පරනිමිත වසවර්තිය

යන මේ සද්දිව්‍ය ලෝකයේ දිව්‍යස්ථානයක් දක්වාම යන්න පුළුවනි. මහා නිරයන් ආශ්‍රය කරගෙන පවතින ඔසුපත් නිරයන්ගෙන් (වේතරණීය) නික්ම මේ දිව්‍යස්ථානයක් දක්වාම යන්න පුළුවන් වන්නේ කොහොමද?

උට්ඨාන වීයඝියෙන් සොයාගත් දේ ධර්මානුකූලව, ධර්ම ඥාණය ඇති කරගෙන, දහමෙහි වැඩ වසන (දහම්ලක්) ආයඝීන් වහන්සේ නමකටම පූජා කල යුතු යැයි එහිදී සඳහන් කළා. එහි අදහසක් තිබෙනවා. “යෝ සීලවා සීලවච්ඡේසු දදාති දානං” සීලයේ පිහිටි, සිල්වතුන් වහන්සේලා කෙරෙහිම දානය පූජා කරන්න. බොහොම පින් ලැබෙනවා.

ඔබ සීලයේ පිහිටා එනම් පඤ්ච ශීලයේ පිහිටා සිටින්න පුළුවනි. එසේ නැත්නම් උපෝසථ ශීලයේ පිහිටා සිටින්න පුළුවනි. මෙහිදී උපෝසථ ශීලය යනු අශ්ඨාංග ශීලය, නවාංග ශීලය, දස ශීලය වෙන්න පුළුවනි. මේ සීලයේ පිහිටා 'යෝ සීලවා' යම් කෙනෙක් සිල්වත් නම් 'සීලවච්ඡේසු දදාති දානං ධම්මෙන ලද්ධං සුප්පසන්න චිත්තං' එසේ නම් ධර්මානුකූලව සපයා ගත් දේ පැහැදුණු සිතින් දෙන්න පුළුවනි නම්,

“යෝ සීලවා සීලවච්ඡේසු දදාති දානං
ධම්මෙන ලද්ධා සුප්පසන්න චිත්තෝ
අභිසද්දිහං කම්මඵලං උලාරං
තං වෙ දානං විපුල ඵලන්ති බුඤ්ඤි”

පින්වතුනේ ඒ ලබන ඵලය බොහොමයි. එය තමයි විපුල ඵල ගෙන දෙන (මහත් වූ ඵල ගෙන දෙන) උතුම් ම බුදුමිය. මෙහි සඳහන් කරනවා, ඒ දානයෙන් ආනිසංස ලැබෙන උතුම්ම ඵලයක් ලබන්න පුළුවනි.

එසේනම් මේ සතර වෙනියට සතුල්ලප කායික දෙවියන් අතර සිටි දෙවියන් සඳහන් කළේ, දීම හොඳයි, තරමක්වත් තිබෙන කොට තරමකින්

වත් දීම හොඳයි ශ්‍රද්ධාවෙන් දෙන්නට ඕන. උට්ඨාන වියඪියෙන් යුතුව ධර්මානුකූලව සොයාගත් දේ දහම් දත්, ධර්මයේ හැසිරෙන වැඩ වසන ආයඪීන් වහන්සේ නමකටම යමක් දෙන්න පුළුවනි නම් එය හොඳයිනේ. එය 'වේතරණ' නිරයෙන් බැහැරවී දිව්‍යස්ථානයක් දක්වාම යන්න පුළුවනි. මා ඔබට අදහස් ඉදිරිපත් කළේ 'යො සීලවා සීලවන්තේසු දදානි දානං' ආදී වශයෙන් ඔබත් දත් දෙනවිට සීලයේ පිහිටා ගෙනම දත් දෙන්න. කයයි වචනයයි සීලවත් වෙන්න. සිත, සිතුවිලි, සංවර බව, ප්‍රභාණය මේ කොටස් හතර ආකාරයකින් සීලයේ ලක්ෂණ, සීලයේ රැකගන්න අවස්ථා ලෙසින් දක්වා තිබෙනවා. එසේනම් මෙලෙසින් සීලයට ළංවෙන විට, සමෝදානයක් ඇතිකර ගන්නා විට කයින් සමාදන් වන ශීලය මතකයනේ. ප්‍රාණාසාන කරන්නේ හෑ. අදුත්තාදානයට හසුවන්නේ හැහැ. කාම මිට්ඨාවාරයට හසුවන්නේ හැහැ.

වචනයෙන් සිදුවන වැරදි මොනවාද? මුසාවාදා, පිසුණාවාදා, පරුෂාවාදා, සම්ඵපුලාහා (බොරුකීම, කේලාම් කීම, පරුෂ වචන කීම හා හිස් වචන කථා කිරීම) සීලය පිළිබඳ විග්‍රහයේදී කායික, වාචසික සංවරය (අව්‍යතික්කම) ඇති කරගන්න නම් හිතේ එකඟකමක් අවශ්‍යයි. නැත්නම් යම් විටෙක, සිල් බිඳෙන තැන, සිල් කැඩෙන තැන, ඇයි මට මේ දේ කළේ, ඇයි මම ඒ ප්‍රාණසානය කළේ. කාට හරි රිදෙව්වේ. දඬුවම් කළේ, පහර දුන්නේ කියලා හිතෙනවා. මම මොනතරම් වැරද්දක් කළාද? මම නොදන්නවා නොවෙයිනේ. එය හැම කෙනෙක්ම සිතන ආකාරයයි සීලය පිළිබඳව දන්නා කෙනෙකුට එතනින් බැහර වෙන්න පුළුවනි. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ දහම අපට මතක් වෙනවානේ.

උතුම් ධම්ම පද ග්‍රන්ථයෙහි සඳහන් ගාථා රත්නයන් හි මෙසේ සඳහන් වෙනවා.

“සබ්බෙ තසන්ති දුණ්ඛස්ස
සබ්බෙ භායන්ති මච්චුනො
අත්තානං උපමං කත්වා
භහනෙය්‍ය හ සාතයෙ”

දෙවෙනි ගාථා රත්නයේදී සඳහන් කළා,

“සබ්බෙ තසන්ති දුණ්ඛස්ස
සබ්බෙ සං ජීවිතං පියං
අත්තානං උපමං කත්වා
භහනෙය්‍ය හ සාතයෙ”

සියළු සත්ත්වයෝම දඬුවමට බියයි. ජීවිතයට ප්‍රිය කරනවා. “අත්තානං උපමං කත්වා” තමා උපමාවට ගෙන, ‘භහනෙය්‍ය’ - තසන්න එපා. ‘භසාතයේ’ - සාතනය කරන්න එපා.

පින්වතුනි, මොනතරම් කාරුණික වූ හදවතකින්ද මේ දේශනා කළේ. තමා උපමාවට ගන්න. ඔබේ ඇඟිල්ලක් ගලක මූලක හැපුණොත් මොන තරම් වේදනාවක් දැනෙනවාද? උදුනකට, හින්දර ස්වල්පයකට හෝ රත්වීමක්, පිළිස්සීමක් වුවහොත් මොනතරම් වේදනාවක් යනතෙක් වේදනා දෙනවාද? වැරදිලාවත් ආයුධයකින් පිහියකින් ඇඟිල්ලක් කැපුණොත් මොනතරම් වේදනාවක් යනතෙක් රිදුම් දෙනවාද? කපනවා, කොටනවා වගේ දැනෙන වේදනාවක් ශරීරය පුරා ඇති වූණොත් මොනතරම් වේදනාවක් දැනෙන්න පුළුවනිද? “අත්තානං උපමං කත්වා” ඒනිසා මෙය තේරුම් අරගෙන, තමා උපමාවට ගෙන තවත් කෙනෙකුට හිංසාවක් පීඩාවක් කරන්න එපා.

“නිහිත දුණ්ඛ - නිහිත සත්ථ
ලජ්ජී දයා පන්නා - සබ්බපාණා භූත හිතානුකම්පි”

සියළු ප්‍රාණීන් කෙරෙහි, සත්ත්වයන් කෙරෙහි හිතවත්ත වෙන්න. අකුසලයට පාපයට ලජ්ජාවන්න. “නිහිත දුණ්ඛ, නිහිත සත්ථ” - දඬු මුගුරු, අවි ආයුධ දරන්න එපා. ඔබ, ඔබම උපමාවට ගන්න. දඬුවමකින්, ඔබට පහරක් ගැසුවොත්, හිසට පහරක් වැදුනොත් මොනතරම් වේදනාවක් දැනෙනවාද? හිතාගන්න පුළුවනිද? අවියකින්, ආයුධයකින් පහර දුන්නොත් මොන තරම් විපතක් වෙන්න පුළුවනිද? ඔබට පමණක් නොවෙයි. සම්මුතිගේදී පවා ඔබ ‘මගේ, මගේ’ යයි කියන, ඔබ කැමති, තමන්ගේ ප්‍රියවන්ත කෙනෙකුට පවා විපතක් වෙනවට ඔබ කැමතිද?

ගුණබර අම්මා, ගලක, මූලක වත් හැපී වැටෙන්න එපා. ආහාර ගන්නා විටදී පවා ගුණබර අම්මාටත්, පියාණන්ටත් හිරවීමක්වත් වෙන්න එපා. වේදනාවක් වත් ඇතිවෙන්න එපා. අම්මා, තාත්තා පැන් ටිකක් වළඳන්න සුදානම් වෙලා. “මට පියාසය ඒ වුනත් වළඳන්න අපහසුයි. මගෙ පුතේ, දුවේ,

ලොකු දුවේ, පොඩි පුතේ මට අපහසුයි, මට දරාගන්න බැහැ. ලොකු වේදනාවක් තිබෙනවා.” කියා පැවසුවහොත්, මට පමණක් නොවෙයි සම්මුතියේ මගේ අම්මා, මගේ අප්පච්චි එසේ වෙන්න එපා. ඒ වයසේ ප්‍රමාණයට අඩු වැඩි සිටියත්, මේ ලෝකයේ හැම අම්මා කෙනෙක්, හැම අප්පච්චි කෙනෙක් වෙනුවෙන්ම “සබ්බපාහ භූත භිතානු කම්පි” සියළු ප්‍රාණීන් කෙරෙහි හිතවත්ත වෙන්න පුළුවනි නම්, කියන්න පින්වතුනි, අපේ හදවතට කාය පස්සද්දිය, චිත්ත පස්සද්දිය ඇතිවන්නේ නැද්ද? කයේ නිවීමක්, සිතේ නිවීමක් ඇතිවෙන්නේ නැද්ද?

එසේනම් මේ සඳහන් කළේ, උට්ඨාන වීයථියෙන් යුක්තව, ධර්මානුකූලව සොයාගත් දේ දහම්ලත්, ධර්මානුකූලව වැඩවසන ආයථියන් වහන්සේ නමකට ම පූජා කරන්න. බොහොම පින් ලැබෙනවා. “වේතරණී” නිරයෙන් මිදිලා දිව්‍යස්ථානයකට පවා යන ස්වභාවයක් ඇති කරගන්න පුළුවනි. එය හොඳයි එය බොහොම හොඳයි.

(05) දැන් පස්වෙනියට දෙවි කෙනෙක් නැඟී සිටිනවා. දැන් මුල සිට මතකයිනේ.

- ★ පළමු දෙවියන් සඳහන් කළේ, මසුරු මල නැතිව, ප්‍රමාද වෙන්නේ නැතිව, කර්ම-ඵල අදහාගෙන දන්දීම හොඳයි.
- ★ දෙවන දෙවියන් සඳහන් කළේ තරමක් නමුත් තිබෙන කොට ඒ තිබෙන ප්‍රමාණයෙන් ටිකක් වත් දන් දීම බොහොම හොඳයි. එසේ දීම දහසක් වටිනවා.
- ★ තුන්වෙනි දෙවියන් සඳහන් කළේ ශ්‍රද්ධාවෙන් දන් දෙන්න ඕන. එය හරියට යුද්ධයක් වගේ. මේ නිර්ලෝභී සිත, මසුරු සිත පරාජය කර ජය ගන්නවා වගේ. එය සසර ගමනේ සැප පිණිසයි.
- ★ උට්ඨාන වීයථියෙන් යුතුව ධර්මානුකූලව උපයාගත් දේ දහම් ලත් දහමේ හැසිරෙන ආයථියන් වහන්සේ නමකට පූජා කිරීම හොඳයි. වේතරණී නිරයෙන් බැහැරවී එතනින් අත්මිදී දිව්‍යස්ථානයකට යන්න පුළුවනි.
- ★ දැන් පස්වෙනි දෙවියන් හඬ අවදි කරනවා.

“විවේය්‍ය උානං සුගතඵප සතට්ඨං
 යෙ දුක්ඛණොය්‍යා ඉධි ජීව ලොකේ
 ඵතෙසු දින්නාහි මහඵඵලාහි
 බීජාහි වුඵාහි යට්ඨා සුබෙඤ්ඤාහි”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රශංසා කරනවා තෝරා බේරාගෙනම විමසලා දන් දෙන්න කියලා. එය ප්‍රශංසා කලා. එය සරු කෙතක වපුල බීජයක් මෙන් මහත්ඵල වෙයි.

දැන් මේ දෙවියනුත් සඳහන් කරන්නේ, තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ “විවේය්‍ය උානං සුගතඵප සතට්ඨං” තෝරා බේරා දන් දෙන්න. විමසා බලා දෙන්න. පින්වතුනේ, කුමක්ද මේ විමසා බලා දෙන්න යයි කියන්නේ. දක්ඛණ විභංග සූත්‍ර දේශනාව අනුව පින්වතුනේ පුද්ගලික ලෙස දිය හැකි, පරිත්‍යාග කළ හැකි දාන දාහතරක් දක්වා තිබෙනවා. තථාගත සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පටන් තිරිසන් සතා දක්වා පූජා කළ හැකි පෞද්ගලික දාන දාහතරක් (තුදුසක් දාන, පාලි වචනය වුද්දස) දක්වා තිබෙනවා.

දක්ඛණ විභංග සූත්‍රයට අනුව දානය පිරිසිදු වන ආකාර හතරක් ද පෞද්ගලික දාන දහතරක් සහ සාංඝික දාන හතක් පෙන්වාදී තිබෙනවා.

මේ ලෝකයේ දක්ඛණාවන් තිබෙනවා. එවැනි දක්ඛණාවන් නියම ආකාරයෙන් විමසා බලා, තෝරා බේරා ගෙනම පින් සිදුවන ආකාරයට, මහත්ඵල, මහානිසංස ලැබෙන ආකාරයට මේ දානය පූජා කරනවා.

මෙහි උපමාවකින් සඳහන් කරනවා.

“බීජාහි, වුඵාහි, යට්ඨා සුබෙඤ්ඤාහි”

සරු කෙතක, සරු පොලොවක බීජ වැපුරුවාම කුමක්ද වෙන්නේ? ඒ අස්වැන්න පින්වතුනේ නිසරු වෙනවද? නෑ. නෑ. ඒ අස්වැන්න කෙත ඒ වගේම භූමිය, පොළොව සරු නිසා වපුරන ලද බීජය සරුවෙනවා. “සද්ධි බීජං තපො වුට්ඨි” මේ බීජය හටගත්තේ ශ්‍රද්ධාවෙන්. ශ්‍රද්ධාවෙනුයි මේ සිතුවිලි හට ගත්තේ. එවිට ශ්‍රද්ධා නමැති බීජය වපුරන්නේ බොහොම සරු කෙතක එවිට එහි ඵලය මහත් ඵල වෙනවා. මහානිසංස වෙනවා.

මෙලෙස සඳහන් කරන විට ඊළඟ සතුල්ලපකායික දෙවියන් ඉදිරිපත් වෙනවා. පින්වතුනි, සතුල්ලපකායික දෙවියන් යයි සඳහන් කරන්නේ, ඔවුන්ගේ වර්ණය බොහෝම ප්‍රසන්නයි. එවැනි දේව කොට්ඨාශයකි මේ සතුල්ලපකායික දේව කොට්ඨාශය.

(06) මේ දෙවියන් සඳහන් කරනවා මෙතෙක් සඳහන් කළ ආකාරය බොහෝම හොඳයි. මටත් අවසානයේ සඳහන් කරන්න තිබෙනවා. මේ දෙන දේවල් සතුන්ට අගෞරව කරලා, හිංසාවක් ලෙසින් හැසිරෙන්නේ නැතිව, ප්‍රාණඝාතාදී අකුසල කර්ම වලින් වැලකී දෙන්න පුළුවනි නම් එය බොහෝම හොඳයි.

පින්වතුනි, දැන් දෙන්නේ මොනවද? ලබන්නේ මොනවද කියලා පැහැදිලියිනේ. දෙන දේ දිය යුත්තේ තමාටවත්, වරදක් නොකොට, අනුන්ට කරදරයක් කරන්නේ නැතිව, අත හිත, පර හිත තමාටත් තමා පිහිටක් වී, අනුන්ටත් කුරා කුඹියෙකුටවත් විපතක් නොවී ප්‍රාණඝාත සිදු නොකරයි.

සාධු සුත්‍ර දේශනාවේ අවසන් වශයෙන් මේ දෙවියන් සඳහන් කරන දේ නුවණින් මෙතෙහි කර බලන්න යැයි සියළු දෙනාටම ආරාධනා කරනවා. දෙවියන් සඳහන් කරනවා, සත්පුරුෂ ඇත්තෝ පරෝපවාදය ගැන හිතලවත්, අඩු ගණනේ අනුන් දෝස් කියයි කියලා හිතලවත්, ප්‍රාණඝාතයෙන් වළකිනවා. මේ ජීවිත සුවපත් ව ගත කරනවා. නිරන්තරයෙන් අනුන්ගේ දෝස් වලින් වළකින්න හිතාගෙන, සියළු සතුන්ටම කරදරයක් නොවන්නට හොඳින් හැසිරෙනවා යයි සඳහන් කළා.

මේ කරුණු සියල්ල සඳහන් කර අවසානයේදී සතුල්ලපකායික දෙවියන් අතරේ සිටි ජව වර්ණයෙන් පිරිපුන් වූ තවත් දෙවි කෙනෙක් ළංවෙලා මෙසේ සඳහන් කරනවා.

“භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දෙවියන් බොහෝ දෙනෙක් දැන් දානය ගැන සඳහන් කළානේ. භාග්‍යවතුන් වහන්ස දැන් දේශනා කරන්න, මේ කරුණු වලින් වඩාම වටිනේ කුමක්ද කියලා. ඔබටත් එසේ කුමක් හෝ හිතෙනවද පින්වතුනේ,

පද පිළිවෙලට, දේශනා පිළිවෙලට ශ්‍රවණය කළා නම්, ඒ දෙවියන් සියල්ල සඳහන් කළ අදහස් වලින් වඩාත්ම වටිනේ කුමක්ද කියලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා. ඒ සියළු පරියාය, සුභාෂිත බොහෝම හොඳයි.

ඒ දේශනා කළ සියළු අදහස් ප්‍රතික්ෂේප කළේ නැහැ. ඔබ සිහිපත් කළ යුත්තේ බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුමත කොට වදාළ දේශනාවක් ලෙසටයි. මේ පරියායා සුභාෂිතය බොහෝම හොඳයි. සතුල්ලපකායික දෙවියනි, මටත් යමක් දේශනා කරන්න තිබෙනවා. එයත් හොඳින් අහන්න.

“ශ්‍රද්ධාවෙන් දීම වඩා හොඳයි. නමුත් දානයට වඩා ධම්ම පදය නම් වූ නිර්වාණායමයි වඩාම ශ්‍රේෂ්ඨ වන්නේ. අත අතියේ විසූ සියළු සත්පුරුෂයෝ නිර්වාණාවබෝධයට පත්වුණා” යැයි තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ‘සාධු’ සුත්‍ර දේශනාව අවසන් කරනවා.

පින්වතුනේ, මේ සතුල්ලපකායික දේව කොට්ඨාශය මේ සුත්‍ර දේශනාවෙහි මුළුමණින්ම අදහස් ප්‍රකාශ කළාට, මෙය අවසානයේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රශංසාවෙන් එය අනුමත කළ බව ඔබට ඇහුණුනේ. එසේනම් ඒ දෙවියන් අදහස් කළ අදහස් පවා බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුමත කළ දේශනාවක් ලෙසට මතකයට නගා ගෙන ‘සාධු’ සුත්‍රය ඇසුරින් දන්දීම පුරුදු කරන්න. එහෙත් වඩාත්ම අවසානයේදී වටිනේ මේ සියල්ල සිදු කරන්නේ කුමක් වෙනුවෙන්ද? බුද්ධ ශ්‍රාවකයෙක්, ශ්‍රාවිකාවක් නම් ධම්ම පදය නම් වූ නිවන පිණිසමයි. දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග නම් වූ උතුම් චතුරායඝී සත්‍ය ධර්මයම අවබෝධ පිණිසමයි.

මේ සතුල්ලපකායික දෙවියන් ඔබ අප වගේම සමයක් දෘෂ්ඨික මනුෂ්‍යයන් වෙලා සිටින්නට ඇති. දාන, ශීල, භාවනා ආදී සිදු කළ ඒ ජීවිතවල, අරහත් බෝධියට පත්නොවී, නමුත් සමයක්දෘෂ්ඨික දෙවියන් බවට පත්වී හොඳ දහම් අවබෝධයක් ලැබී තිබුණේ ඒ නිසානේ. ඉතින් ඒ දෙවියන් වගේ අපිත් මේ සඳහම් ගමනට එකතු වෙමු. දන්දීම පුරුදු වෙමු.

අපේ අවසාන බලාපොරොත්තුව කුමක්ද? මේ ජීවිතයේදීම, මේ බුදු සසුනෙහිදීම ඉතා ඉක්මණින්ම ඒ උතුම් චතුරායඝී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධයෙන් නිර්වාණාවබෝධයයි. ඒ උතුම් බලාපොරොත්තුව ඉෂ්ඨ සිද්ධ වේවායි මහත්වූ කරුණාවෙන් ප්‍රාර්ථනා කරනවා. අධිෂ්ඨාන කරනවා.

සාධු ! සාධු ! සාධු !